

Institute for Strategic Studies and Prognoses

Institut za strateške studije i projekcije

Crnogorskih serdara, Lamela C 1-2

81000 Podgorica, Crna Gora

Tel/Fax: (00 382 20) 634 338, 634 329

E-mail: issp@cg.yu, Web site: www.isspm.org

Istraživanje o nedrvnim šumskim proizvodima u Crnoj Gori
PODSEKTORSKA ANALIZA

FINALNI IZVJEŠTAJ

SNV

Netherlands

Development

Organisation

Jul 2008

Uvod

Institut za strateške studije i projekcije (ISSP), za potrebe organizacije SNV, realizovao je projekat istraživanja nedravnih šumskih proizvoda (NDŠP) u Crnoj Gori, na taj način obuhvativši sve aktere u ovom procesu - sakupljače, otkupljivače, prerađivače i izvoznike nedravnih šumskih proizvoda u Crnoj Gori.

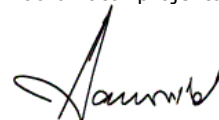
Sektor NDŠP još uvijek se nalazi na nedovoljno razvijenom nivou, ali bogatstvo prirodnih resursa u ovoj oblasti, poput pečurki, šumskog voća i ljekovitog bilja ukazuje da ovaj sektor ima veliki potencijal. Polazeći od te činjenice i podataka sakupljenih na terenu, ovaj izvještaj ukazuje na osnovne nalaze istraživanja podijeljene u dvije odvojene analize.

Prvi dio izvještaja sadrži rezultate i analizu dobijenih podataka na osnovu terenskog istraživanja sprovedenog među domaćinstvima u opštinama sjevernog regiona Crne Gore. Istraživanje je realizovano na prethodno definisanom reprezentativnom uzorku i bilo fokusirano na tri potencijalne grupe ispitanika koji su dio proizvodnog lanca NDŠP. Istraživanje je obuhvatilo ona domaćinstva u kojima postoji makar jedan član koji je vlasnik privatne šume ili se bavi sakupljanjem i otkupom NDŠP. Prvi dio ovog izvještaja sadrži kvantitativnu analizu podataka dobijenih terenskim istraživanjem. Drugi dio izvještaja bavi se analizom postojećih prerađivača i izvoznika NDŠP u Crnoj Gori, gdje se kroz set pojedinačnih sastanaka i intervjua realizovala i kvalitativna analiza ovog pod-sektora. Još jedan važan dio izvještaja podrazumijeva glavna otkrića i zaključke zasnovane na fokus grupama kje su održane sa prerađivačima NDŠP koji su predhodno bili interjuisani.

Baziran na rezultatima realizovanog istraživanja, ovaj izvještaj daje uvid u cjelokupno stanje sektora NDŠP i ukazuje na pitanja koja su od najvećeg značaja po ovaj sektor, sa stanovišta njegovog budućeg razvoja. Izvještaj ujedno daje uvid u šanse i barijere sa kojima se ovaj sektor suočava, upravo kroz kvantitativnu i kvalitativnu analizu.

Aneksi dati u posljednjem dijelu izvještaja sadrže tabelarni prikaz nalaza dobijenih terenskim istraživanjem tj. kvalitativnom analizom vlasnika privatnih šuma, kao i dva tipa upitnika korišćene za potrebe kvantitativne i kvalitativne analize.

Milica Daković
Koordinator projekta

ISSP TIM

Mr Jadranka Kaluđerović, Program direktor ISSP

Milica Daković, Koordinator projekta

Mr Ana Krsmanović, analitičar

Milika Mirković, istraživač

Mirza Mulešković, istraživač

Vojin Golubović, istraživač

Marina Glendža, istraživač

Jadranka Milačić, istraživač

SADRŽAJ

Dio 1: Uvod i ciljevi projekta	6
Dio 2: Metodologija	7
2.1. Uzorak	7
2.2. Upitnik	8
2.3. Sakupljanje podataka i analiza	9
2.4. Kvalitativna analiza	9
DIO 3: Osnovni nalazi	11
3.1. Kvantitativna analiza sektora NDŠP	11
3.1.1. Informacije o domaćinstvu	11
3.1.2. Vlasnici privatnih šuma	13
3.1.3. Sakupljači i otkupljivači NDŠP	20
3.1.4. Prihodi domaćinstva	26
3.2. Kvalitativna analiza – prerađivači i izvoznici NDŠP	28
3.2.1. Uvod	28
3.2.2. Sažetak	28
FOKUS GRUPA – PRERAĐIVAČI NDŠP	32
Dio 4: Interpretacija i analiza osnovnih nalaza	34
4.1. Vlasnici privatnih šuma	34
4.2. Sakupljači NDŠP	35
4.3. Otkupljivači NDŠP	35
4.4. Prerađivači i izvoznici NDŠP	36
4.5. Preporuke istraživanja	38
ANNEX I Tabelarni prikaz rezultata istraživanja	40
ANNEX II Upitnici	64

Tabele

Tabela 1	Stratifikacija uzorka
Tabela 2	Stratifikacija uzorka (urban)
Tabela 3	Stratifikacija uzorka (rural)
Tabela 4	Lista prerađivača i izvoznika NDŠP
Tabela 5	Urban/rural struktura uzorka po opštinama
Tabela 6	Zadovoljstvo privatnih vlasnika šuma uslugama koje pruža Uprava za šume
Tabela 7	Koliko ste u prosjeku prodali u 2007 godini (kg)?
Tabela 8	Da li smatrate da je zarada ostvarena po osnovu NDŠP kao stabilan izvor prihoda?
Tabela 9	Koliko ste kg otkupili u 2007 godini?
Tabela 10	Prosječna cijena prodanih NDŠP otkupljivačima (eur)
Tabela 11	Prosječni prihodi domaćinstva po osnovu NDŠP

Grafici

Grafik 1	Primarna aktivnost koju ste obavljali u prethodnom mjesecu
Grafik 2	Da li posjedujete šumu?
Grafik 3	Veličina posjeda
Grafik 4	Vrsta vlasničke dokumentacije
Grafik 5	Vlasništvo nad šumom
Grafik 6	Osnovni razlozi vlasništva nad šumom
Grafik 7	Koliko često obilazite šumu?
Grafik 8	Šta mislite o sertifikaciji šuma?
Grafik 9	Razlozi zbog kojih bi sertifikovali svoju šumu
Grafik 10	Da li dobijate dozvole za sječu šume?
Grafik 11	Osnovni razlozi sječe
Grafik 12	Da li je prodaja drva za ogrjev održiv izvor prihoda?
Grafik 13	Koje usluge koristite od strane Uprave za šume?
Grafik 14	Ko Vam pomaže prilikom rješavanja problema?
Grafik 15	Ko bi trebao da rješava probleme u oblasti šumarstva?
Grafik 16	Da postoji Udruženje vlasnika privatnih šuma, koje usluge bi koristili?
Grafik 17	Koliko ste spremni mjesečno platiti za date usluge?
Grafik 18	Da li se domaćinstvo bavi sakupljanjem NDŠP?
Grafik 19	Koliko domaćinstvo zavisi od prihoda ostvarenih tim putem?
Grafik 20	Da li Vi (glava porodice) sakupljate NDŠP?
Grafik 21	Zašto se bavite sakupljanjem NDŠP?
Grafik 22	Koje vrste NDŠP sakupljate?
Grafik 23	Gdje prodajete NDŠP koje sakupite?
Grafik 24	Da li smatrate da su sredstva dobijena prodajom NDŠP stalan izvor prihoda?
Grafik 25	Da postoji asocijacija sakupljača NDŠP, koje usluge bi najčešće koristili?
Grafik 26	Šta smatrate da treba učiniti kako bi se sektora NDŠP ubuduće poboljšao
Grafik 27	Kome preprodajete ljekovito bilje?
Grafik 28	Da li smatrate da je cijena realna?
Grafik 29	Koje su osnovne barijere razvoju sektora NDŠP?
Grafik 30	Da postoji Asocijacija, šta bi Vam u najvećoj mjeri koristilo?
Grafik 31	Osnovni izvor prihoda domaćinstva
Grafik 32	Trendovi u sakupljanju NDŠP u toku posljednje tri godine

Skraćenice

NDŠP	Nedrvni šumski proizvodi (pečurke, šumsko voće, ljekovito bilje)
-------------	--

Dio 1: Uvod i ciljevi projekta

Prikupljanje informacija i podataka veoma je bitno u cilju realizacije analize sektora NDŠP, čime bi se, kroz set pokazatelja u ovoj oblasti, olakšalo definisanje budućih ciljeva i aktivnosti na ovom polju, kao i monitoring budućeg razvoja.

Ciljevi ove podsektorske analize odnose se na:

- Obezbeđivanje bitnih podataka o učesnicima na polju održive eksploatacije NDŠP, sa posebnim osvrtom na socijalnu komponentu, baziranu na smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti;
- Isticanje značaja sektora NDŠP i njegovo učešće u prihodima domaćinstava (sa mogućnošću kategorizacije domaćinstava prema nivou dohotka i NDŠP);
- Identifikaciju organizacionih i institucionalnih pitanja koji se odražavaju na sektor NDŠP;
- Davanje preporuka čime bi se ubuduće mogao unaprijediti ovaj sektor kroz davanje rezultata i indikatora kojim bi se pratio budući razvoj ovog sektora.

Objedinjavanje proizvodnog lanca NDŠP predstavlja jedan od osnovnih faktora koji mogu doprinijeti budućem razvoju ovog sektora. Stoga je i sam projekat uključio sve bitne činioce: vlasnike privatnih šuma, sakupljače, otkupljivače, prerađivače i izvoznike NDŠP. Kako bi ispunio ciljeve ovog projekta, ISSP je realizovao kvantitativno istraživanje o privatnim vlasnicima šuma, sakupljačima i otkupljivačima NDŠP. Istraživanje je realizovano na reprezentativnom uzorku od 500 domaćinstava nastanjenih u opštinama sjevernog regiona, što je uključilo 1.980 pojedinaca (članova domaćinstva). Rezultati ovog istraživanja dali su informacije o privatnim vlasnicima šuma, kao i stepenu uključenosti crnogorskih domaćinstava u sjevernom regionu u sektor NDPS. Kvalitativno istraživanje sprovedeno je među vodećim prerađivačima i izvoznicima NDPS u sjevernom dijelu Crne Gore. Ova analiza bazirana je na setu individualnih intervju sa NDŠP prerađivačima pojedinačno, a potom i fokus grupi koja je objedinila sve one prethodno intervjuisane NDPS prerađivače. Interjui su realizovani na osnovu jedinstvene forme upitnika. Prerađivači NDŠP dali su veliki doprinos ovoj analizi i pomogli da se što bolje shvate problemi u ovom sektoru, a ujedno i ukažu na izazove budućeg razvoja ovog sektora.

Dio 2: Metodologija

2.1. Uzorak

Uzorak koji je korišćen prilikom istraživanja NDŠP baziran je na troetapnom stratifikovanom uzorku, na osnovu stratifikacije po regionima, opštinama i urban-rural podjeli (30%:70%) u odnosu na cjelokupnu populaciju. Uzorak je obuhvatio ukupno 500 domaćinstava u opštinama sjevernog regiona Crne Gore.

Tabela 1 Stratifikacija uzorka

OPŠTINA	BROJ DOMAĆINSTAVA	URBAN	RURAL
Andrijevica	20	6	14
Berane	92	28	64
Bijelo Polje	122	36	85
Kolašin	46	14	32
Mojkovac	26	8	18
Plav	36	11	25
Pljevlja	80	24	56
Rožaje	58	17	41
Žabljak	20	6	15
UKUPNO	500	150	350

Stratifikacija unutar urban cjeline određena je prethodno definisanim urbanim djelovima opština iz uzorka, slučajnim odabirom onih domaćinstava od strane anketara u kojima je makar jedan član moguće uključen u sakupljanje NDŠP ili je vlasnik privatne šume.

Anketari su pratili unaprijed definisane spiskove ulica u urbanim djelovima opština. U datim ulicama metodom slučajnog izbora birana je kuća-stan a istraživanje je nastavljano u svakoj sledećoj petoj kući-stanu u targetiranoj ulici. Pošto su odabrali domaćinstvo, anketari su postavljali dva `test` pitanja- Da li je neko od članova domaćinstva vlasnik privatne šume ili sakupljač ili otkupljivač NDŠP? Ukoliko je odgovor na jedno od ovih pitanja bio pozitivan, anketari počinju sa anketiranjem tog domaćinstva, anketirajući glavu porodice i popunjavajući upitnik.

Tabela 2 Stratifikacija uzorka (urban)

	ULICA
Andrijevica	Branka Deletića
Berane	29 Novembra
	Njegošev trg
	Miljana Tomićića
Bijelo Polje	29 Novembra
	Rakonje
Kolašin	Mojkovačka
Mojkovac	Ljubomira Bakoča
Plav	Ulica Slobode
Pljevlja	Manastirska
	Tršova

Rožaje	Velimira Jakića Rifata Burdževića
Žabljak	Jaha Kurtagića Njegoševa

Stratifikacija u rural regiji je zasnovana na broju populacije u svakoj ruralnoj jedinici u targetiranim opštinama kao i učešću u ukupnoj populaciji svake opštine. S tim u vezi, i u vezi s činjenicom da će učešće ruralnih predjela opština biti dominantno u uzorku (70%), upoređujući sa urbanim predjelima, ruralne cjeline opština iz sjevernog regiona su određene shodno broju stanovnika u tim oblastima, kao i broju stanovnika prema pojedinim opštinama¹. Ukupno je definisano 28 naselja koja su predstavljala osnovu za realizaciju terenskog istraživanja. U datim naseljima anketari su obavili terensko istraživanje prema prethodno definisanom principu korišćenom u istraživanju urbanih cjelina.

Tabela 3 Stratifikacija uzorka (rural)

	RURAL
Andrijevića	Trešnjevo Slatina
Berane	Donje Luge Dolac Budimlja Beran Selo Buce
Bijelo Polje	Zaton Godijevo Kukulje Gubavac Grab Goduša
Kolašin	Drijenak Breza Bare Kraljske
Mojkovac	Polja Prošćenje
Plav	Vusanje Vojno selo
Pljevlja	Zidovici Komine Sula Gradac
Rožaje	Kalače
Žabljak	Donja Lovnica Njegovuđa

U skladu sa metodologijom korišćenom u prikupljanju podataka bitno je istaći da je kvantitativna analiza bazirana na analizi dvije ciljne grupe. Osnovne informacije o domaćinstvu dobijene su na osnovu anketiranja 500 domaćinstava (od strane glave porodice). Ostali djelovi upitnika, koji su se odnosili na sakupljanje podataka o sakupljačima i otkupljivačima NDŠP, bazirani su na odgovorima 1.980 pojedinaca (članova domaćinstva) iz 500 domaćinstava iz uzorka.

¹ Popis stanovništva 2003., Monstat.

2.2. Upitnik

Upitnik korišćen za potrebe kvantitativnog istraživanja sadrži 67 pitanja grupisanih u pet odvojenih sekcija koje čine: Osnovne informacije o domaćinstvu; Vlasnici privatnih šuma; Sakupljači NDŠP; Otkupljivači NDŠP; Prihodi domaćinstva.

2.3. Sakupljanje podataka i analiza

ISSP je za potrebe sakupljanja podataka angažovao grupu od ukupno dvadeset anketara. Anketari su obavili terensko istraživanje u formi direktnog intervjua, u zadatim opštinama u sjevernom regionu, koji su označeni kao urbana područja, ili u prigradskim naseljima u sjevernom regionu, koji su označeni kao ruralna područja. Tim ISSP kreirao je jedinstvenu bazu za unos i kasniju obradu podataka u SPSS programu, što je predstavljalo bazu za dalju kvantitativnu analizu rezultata.

2.4. Kvalitativna analiza

Kvalitativnu analizu realizovao je tim ISSP eksperata koji su obavili ukupno trinaest individualnih intervjua sa prerađivačima i izvoznici NDŠP. Kao prvo, ne postoji standardizovana baza NDŠP prerađivača i izvoznika. Iz razloga tog problema ISSP je prvobitno definisano i unificirao bazu svih prerađivača NDŠP, na osnovu postojećih manjih baza podataka drugih organizacija i institucija. Osnovna baza sastojala se od dvadeset prerađivača NDŠP. Svi oni su prvobitno kontaktirani a trinaest njih je izrazilo želju da učestvuje u istraživanju. Ostali su bili odsutni ili je postojao problem da se te osobe pronađu i kontaktiraju (netačni brojevi telefona, nejavljivanje, ostalo). Intervjui koji su obavljani sa prerađivačima NDŠP bazirani su na prethodno definisanom upitniku koji se sastojao od dvadeset pet pitanja grupisanih u sledeće cjeline:

1. Osnovne informacije o prerađivaču NDŠP;
2. Snabdijevanje;
3. Proizvodnja;
4. Kupci;
5. Prijetnje i šanse.

Tabela 4 Lista prerađivača i izvoznika NDŠP

	Opština	Prerađivač NDŠP/Preduzeće	Vrsta NDŠP koju proizvode
1.	Berane	Zemljoradnička zadruga Vrbica – Adrović Avdul	Ljekovito bilje
2.	Bijelo Polje	“Vrganj” – Petar Živković	Pečurke
3.	Bijelo Polje	Ramiza Ibrizović	Ljekovito bilje
4.	Bijelo Polje	“Eko-Medusa” – Jelica Vujičić	Pečurke, šumsko voće, ljekovito bilje
5.	Bijelo Polje	Interfood – Spasoje Ilić	Pečurke
6.	Kolašin	Predrag Puletić	Pečurke, šumsko voće
7.	Kolašin	Radosav Puletić	Pečurke, šumsko voće
8.	Mojkovac	Flores – Veselin Vučinić	Ljekovito bilje
9.	Mojkovac	Pam – Miroslav Palević	Pečurke, šumsko voće
10.	Pljevlja	RM Commerce – Dejan Lončar	Pečurke
11.	Pljevlja	NVO “Proizvodnja čajeva Boljanić” – Dragica Rovčanin	Ljekovito bilje
12.	Rožaje	Ašir Klica	Pečurke, šumsko voće
13.	Rožaje	Agroprodukt – Šefkija Nurković	Pečurke, šumsko voće, ljekovito bilje

U cilju što boljeg sakupljanja informacija o stanju NDŠP sektora ISSP je organizovao i fokus grupu koja je okupila sve prethodno intervjuisane prerađivače NDŠP u Crnoj Gori. Fokus grupi prisustvovalo je ukupno devet prerađivača i izvoznika. Fokus grupa je takođe bila zasnovana na upitniku koji se koristio prilikom individualnih intervjua sa prerađivačima NDŠP. Organizovanje fokus grupe predstavljalo je korak naprijed kako bi se što detaljnije stekao uvid u postojeća pitanja i odgovore vezane za razvoj NDŠP sektora u Crnoj Gori. Direktna komunikacija sa prerađivačima NDŠP bila je veoma korisna, posebno u domenu sagledavanja postojećih problema i davanja preporuka poboljšanju postojeće situacije u ovom sektoru.

Dio 3: Osnovni nalazi

3.1. Kvantitativna analiza sektora NDŠP

3.1.1. Opšte informacije o domaćinstvu

Uzorak za domaćinstva obuhvatio je ukupno 500 domaćinstava na teritoriji opština sjevernog regiona Crne Gore. Uzorak korišćen ovom prilikom predstavljen je u formi troetapnog stratifikovanog uzorka, gdje se nivoi stratifikacije baziraju na regionalnoj, opštinskoj i urban-rural podjeli u proporciji 30%:70%, i u skladu sa ukupnom populacijom.

Tabela 5 Urban/rural struktura uzorka po opštinama

OPŠTINA	URBAN %	RURAL %
Kolašin	38,4	61,5
Plav	23,3	76,6
Andrijevica	26,3	73,6
Rožaje	21,6	78,3
Mojkovac	16,6	83,3
Berane	30,8	69,1
Pljevlja	26,3	73,6
Bijelo Polje	29,0	70,9
Žabljak		100

Godine starosti ispitanika

Godine starosti ispitanika date su u intervalima. Najveći procenat ispitanika (27,5%) starosti je između 46 i 55 godina; 25,7% između 35 i 46, dok 18,8% su starosti između 56 i 65 godina.

Pol

U odnosu na ukupan broj anketiranih ispitanika-glava porodice 89,1% su muškog, dok je 10,9% ženskog pola. U odnosu na prosjek od 89,1% domaćinstava sa muškim članom-glavom porodice, isto će važiti za 92% ispitanika iz ruralnog područja i 92,2% starosne dobi između 26 i 35 godina. Na drugoj strani, u odnosu na prosjek od 10,9% ženskih članova koja su glava porodice, isto će se odnositi za 18,2% onih starih između 18 i 25 godina, kao i 17,6% domaćinstava iz urbane regije, kao i 21,3% ispitanica iz opštine Berane.

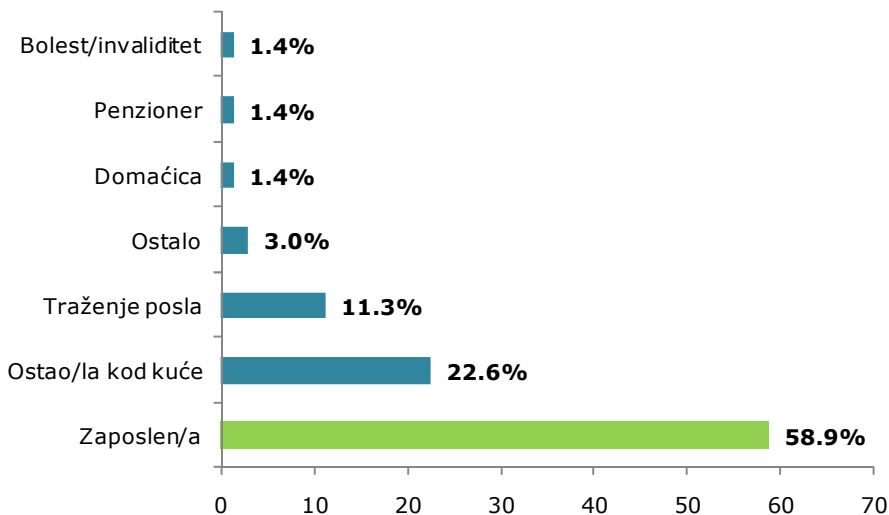
Obrazovanje

Od ukupnog broja ispitanika iz uzorka 98% je dalo informaciju o njihovom stepenu obrazovanja. Od tog broja, 36,9% je onih sa završenom četvorogodišnjom srednjom školom; 25,4% ima završene tri godine srednje škole, a 15,3% ima završenu osnovnu školu. Svega 11,7% ispitanika ima fakultetsko obrazovanje. Ukoliko se osvrnemo na prosjek onih ispitanika koji su završili srednju školu, isto će važiti za 42,3% ispitanika iz urbane regije; 31% ispitanika starosti između 36 i 45 godina, kao i 43,5% ispitanika iz opštine Mojkovac.

Zanimanje

Od ukupnog broja ispitanika iz uzorka, 92,7% dalo je informaciju o njihovom trenutnom zanimanju. Od tog broja 30,9% ispitanika zaposleno je u sektoru poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede; 20,9% radi u organizacijama i tijelima; dok 8,3% radi u administraciji i osiguranju. U odnosu na prosjek 30,9% onih koji obavljaju djelatnost u okviru poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, isto će važiti za 36% ispitanika iz ruralne oblasti. To isto važi za 43,2% ispitanika iz opštine Pljevlja.

Grafik 1 Primarna aktivnost koju ste obavljali u prethodnom mjesecu

U odnosu na prosjek onih ispitanika koji su trenutno zaposleni ili pomažu u sticanju prihoda domaćinstva 69,5% je iz urbane zone, 73,3% iz opštine Andrijevica, a 91,4% zaposlenih je sa završenom višom školom.

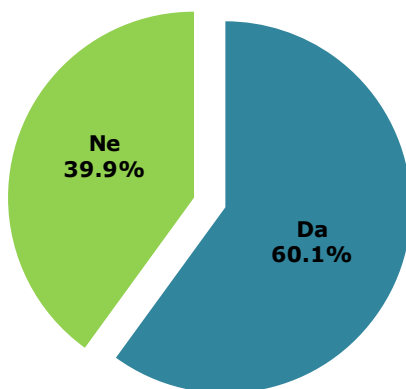
3.1.2. Vlasnici privatnih šuma

Napomena: Ovaj dio analize baziran je na odgovorima jednog člana-glave porodice u 500 domaćinstava.

Da li posjedujete šumu?

U odnosu na ukupan broj domaćinstava iz uzorka(500), 98% je dalo odgovor na ovo pitanje. Od tog broja, u 60,1% domaćinstava jedan član je vlasnik privatne šume. To znači da 60,1% domaćinstava iz uzorka posjeduje privatnu šumu, a 39,9% je onih domaćinstava koja ne posjeduju šumu u sopstvenom vlasništvu.

Grafik 2 Da li posjedujete šumu?

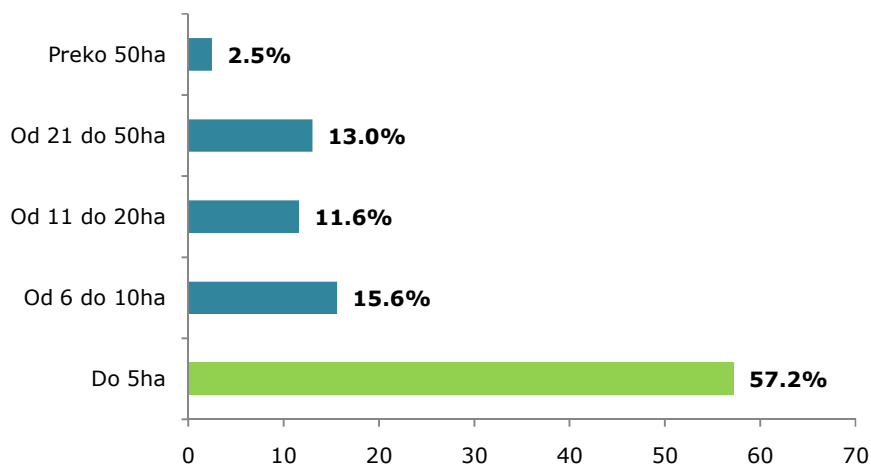

Posmatrajući prosjek onih domaćinstava koja su vlasnici privatnih šuma, isto će važiti za 60,5% domaćinstava iz ruralne zone; 97,1% domaćinstava iz opštine Plav. S druge strane, 42% su domaćinstva iz urbane zone, kao i 68,8% domaćinstava iz opštine Pljevlja.

Veličina posjeda (ha)

U odnosu na 60,5% ispitanika koji su vlasnici privatnih šuma, većina je onih koji u vlasništvu imaju šumu površine do 5ha (57,2%).

Grafik 3 Veličina posjeda

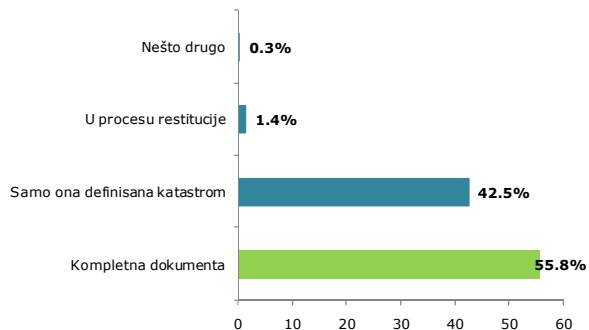
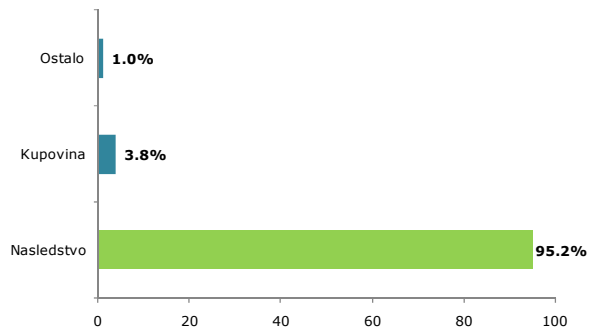
U odnosu na prosjek domaćinstava sa manje od 5ha šume, isto će važiti za 57,3% onih koji žive u ruralnoj zoni, 87,5% je onih iz opštine Mojkovac i 100% iz opštine Žabljak.

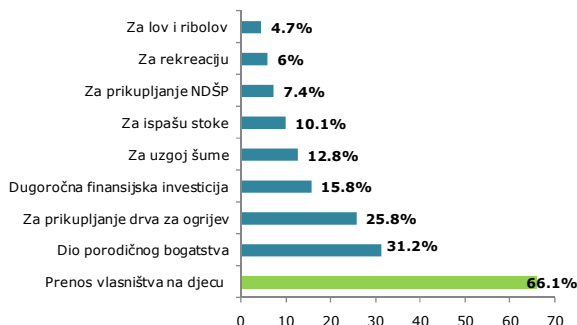
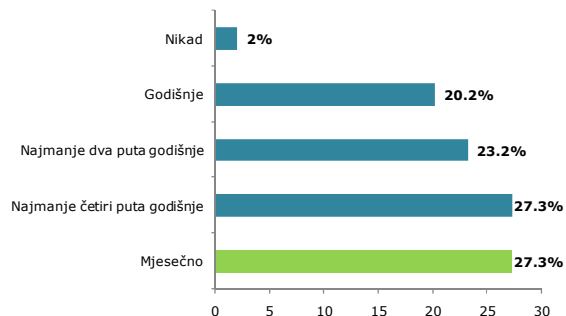
Tip šume

Analizirajući ukupan broj vlasnika privatnih šuma iz uzorka, 38,9% njih u vlasništvu ima listopadnu šumu, 33,2% mješovitu, a 27,9% četinar.

Vlasništvo nad šumom

U najvećem broju slučajeva glava porodice je istovremeno vlasnik šume i to kod 85,1% domaćinstava, dok je kod 10,5% njih vlasnik šume neki drugi član porodice.

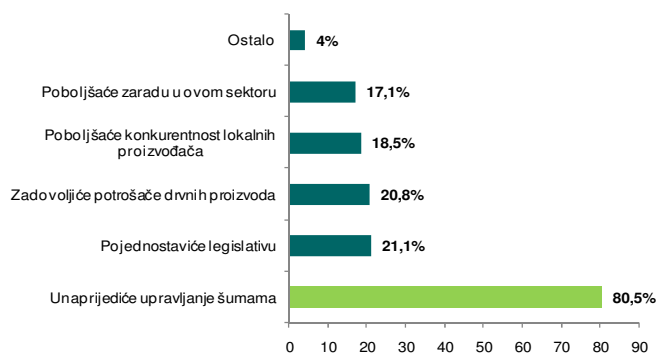
Grafik 4 Vrsta vlasničke dokumentacije**Grafik 5** Vlasništvo nad šumom

Grafik 6 Osnovni razlozi vlasništva nad šumom**Grafik 7** Koliko često obilazite šumu?*Da li se bavite prodajom šumskih proizvoda?*

U odnosu na ukupan broj domaćinstava 30% se ne bavi prodajom šumskih proizvoda, 16,8% bavi se prodajom drva za ogrjev, dok 10% prodaje NDŠP. Ukoliko sagledamo samo ona domaćinstva koja su vlasnici privatnih šuma, 50,3% se ne bavi prodajom šumskih proizvoda, dok 28,2% prodaje drva za ogrjev, a 16,7% prodaje NDŠP.

Da li imate plan upravljanja šumom?

U odnosu na prosjek onih domaćinstava koja su vlasnici privatnih šuma 50,5% njih nema plan upravljanja šumom, dok 24,9% ima, a 8,4% ispitanika misli da nedostatak plana upravljanja šumom predstavlja veliki problem; 23,2% domaćinstava iz ruralne zone, kao i 66,7% domaćinstava iz opština Mojkovac i Pljevlja smatraju da imaju plan upravljanja šumom. Posmatrajući ispitanike koji nemaju plan upravljanja šumom, postoji i 67,1% domaćinstava sa istim problemom iz urbane zone, kao i 78,9% domaćinstava iz opštine Andrijevica.

Grafik 8 Šta mislite o sertifikaciji šuma?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

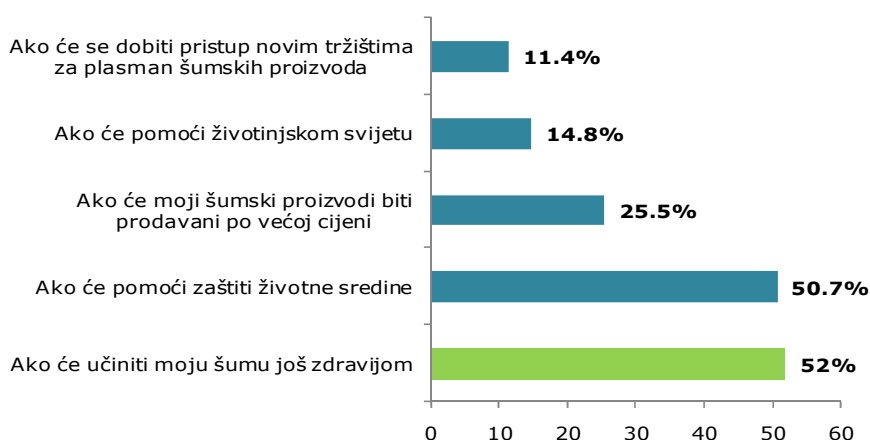

Da li imate iskustva u sertifikaciji šume?

U odnosu na ukupan broj domaćinstava koja su vlasnici privatnih šuma 71,5% nema nikakvog iskustva u sertifikaciji šume, 19,3% ima potrebne informacije o tome, dok 4,1% smatra da sertifikacija sama po sebi nije toliko važna.

U odnosu na prosjek onih domaćinstava koja su se izjasnila da nemaju dosadašnjeg iskustva u sertifikaciji šuma, isto će važiti za 71,6% domaćinstava iz ruralne zone, kao i 87,5% domaćinstava iz opštine Bijelo Polje.

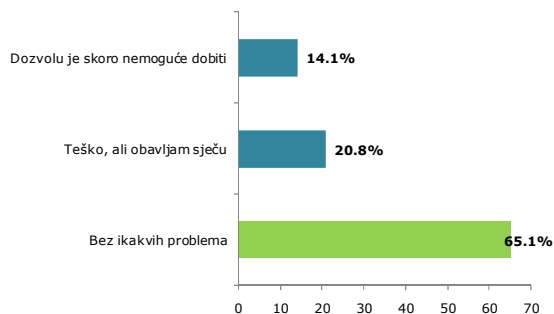
Grafik 9 Razlozi zbog kojih bi sertifikovali svoju šumu

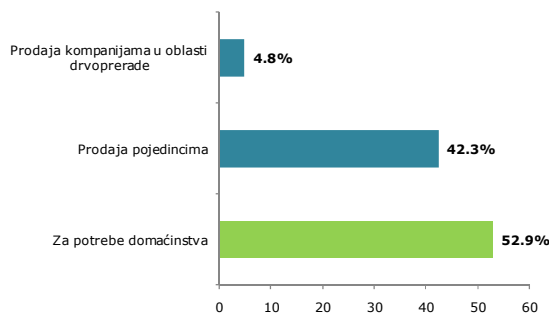
Koliko često obavljate sječu šume?

U odnosu na ukupan broj vlasnika privatnih šuma, 36,7% obavlja sječu sezonski (s proljeća); 35,7% nikada se nije bavilo sječom šume, a 16,5% je onih koji sječu obavljaju zimi. Postoji i 10,1% onih vlasnika koji šumu sjeku više od pet puta godišnje. U odnosu na prosjek onih domaćinstava koja sječu šume obavljaju u proljeće, isto važi za 38,9% domaćinstava iz ruralnog regiona, kao i 66,7% domaćinstava iz opštine Pljevlja.

Grafik 10 Da li dobijate dozvole za sječu šume?

Grafik 11 Osnovni razlozi sječe

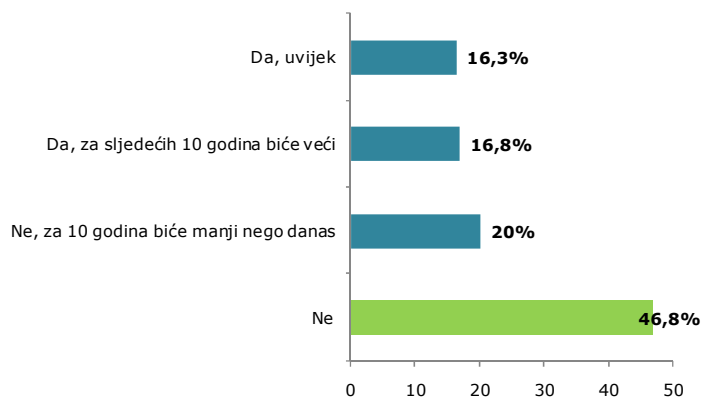

U odnosu na 4,8% domaćinstava koja prodaju šumsku građu kompanijama, 88,9% posjeduje ugovore o isporuci.

Koliki značaj imaju drva za ogrjev?

U odnosu na ukupan broj domaćinstava-vlasnika privatnih šuma, 63,8% dalo je odgovor na ovo pitanje. Od tog broja, 90% smatra da je sječa drva za ogrjev od velikog značaja za njih, 6,8% smatra da nije toliko bitno, dok 3,2% smatra da u potpunosti nije bitno. U odnosu na prosjek od 90% onih koji smatraju da je sječa drva za ogrjev veoma bitna, isto će se odnositi na 92,5% domaćinstava iz ruralne zone, 93,5% onih koji u vlasništvu imaju šumu površine do 5ha, kao i 95% domaćinstava iz opštine Pljevlja.

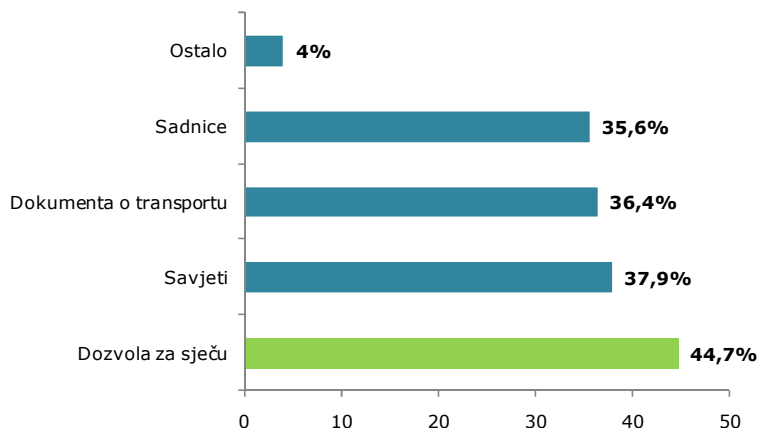
Grafik 12 Da li je prodaja drva za ogrjev održiv izvor prihoda?

Da li ste upoznati sa postojećom legislativom u oblasti šumarstva?

Od ukupnog broja domaćinstava iz uzorka 58,9% je dalo odgovor na ovo pitanje. U odnosu na taj procenat, 40,3% njih smatra da nije u dovoljnoj mjeri upoznato sa legislativom u oblasti šumarstva i žele više informacija o tom pitanju. Na drugoj strani, postoji i 27,5% onih koji smatraju da su u dovoljnoj mjeri informisani, a 22,8% smatra da im je potrebno više informacija u odnosu na one koje im se trenutno pružaju, ali i da iste trenutno ne mogu dobiti.

Grafik 13 Koje usluge koristite od strane Uprave za šume?

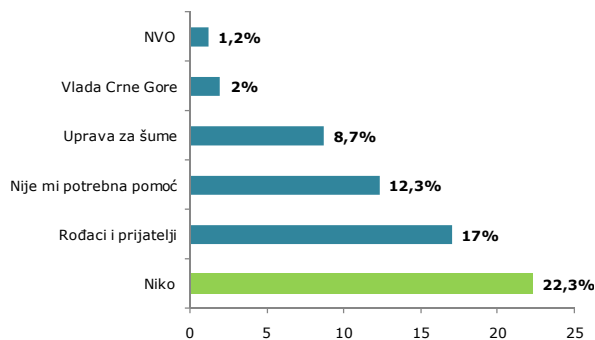
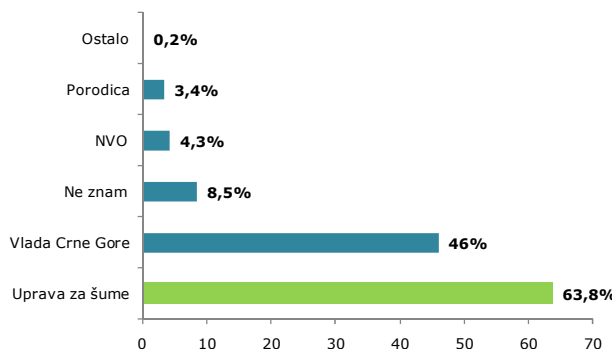
Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

Tabela 6 Zadovoljstvo privatnih vlasnika šuma uslugama koje pruža Uprava za šume

NIVO ZADOVOLJSTVA (1-ZADOVOLJNI, 3-NEZADOVOLJNI)	1	2	3
Dozvole za sječu	38%	22.6%	39.4%
Savjeti	45.3%	25.5%	29.2%
Dokumenta za transport	31.5%	25%	43.5%
Sadnice	61.7%	20.6%	17.8%

Domaćinstva smatraju da su najbolji vidovi sa ciljem sticanja više informacija o sektoru šumarstva bazirani na organizovanju seminara (38,7%), radionica (11,6%) i trening programa (5,7%).

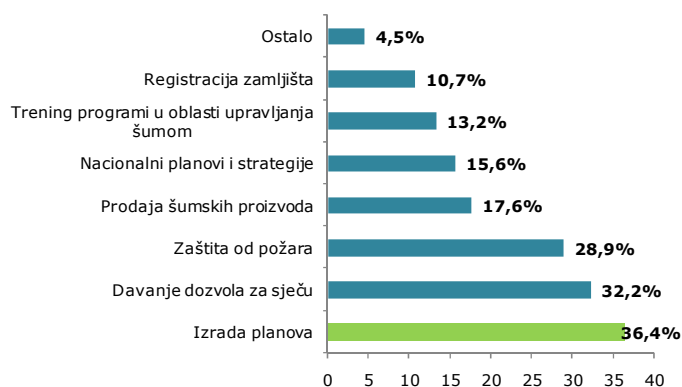
Sektor šumarstva se, sudeći prema percepciji anketiranih domaćinstava, suočava sa mnogim problemima. Ovi problemi mahom se odnose na: ilegalnu sječu i krađu šuma, nedostatak kontrole, nedostatku informacija, dotrajalim tehnologijama, nedostatku znanja o regulativi, što bi predstavljalo osnovu za kasniju zaštitu šuma u Crnoj Gori.

Grafik 14 Ko Vam pomaže prilikom rješavanja problema?**Grafik 15** Ko bi trebao da rješava probleme u oblasti šumarstva?

Da li ste član Udruženja vlasnika privatnih šuma?

U odnosu na ukupan broj domaćinstava iz uzorka, 99,3% je dalo odgovor na ovo pitanje. Od tog broja, 76,7% nijesu članovi Udruženja vlasnika privatnih šuma, dok 16% smatra da takvo udruženje ne postoji u njihovom okruženju (opštini). Na drugoj strani postoji i 3,7% onih koji smatraju da su članovi neke vrste udruženja.

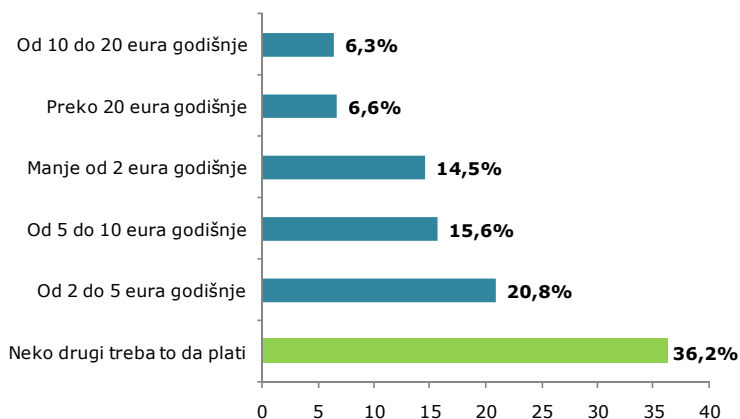
Grafik 16 Da postoji Udruženje vlasnika privatnih šuma, koje usluge bi koristili?

Koliko ste spremni platiti za usluge Udruženja vlasnika privatnih šuma, u prosjeku?

U odnosu na ukupan broj ispitanika koji su dali dogovor na ovo pitanje, 36,2% ne želi izdvajati sredstva za ove potrebe; 20,8% bi izdvojilo između 2 i 5 eura, dok 15,6% bi izdvajalo od 5 do 10 eura.

Grafik 17 Koliko ste spremni platiti za date usluge?

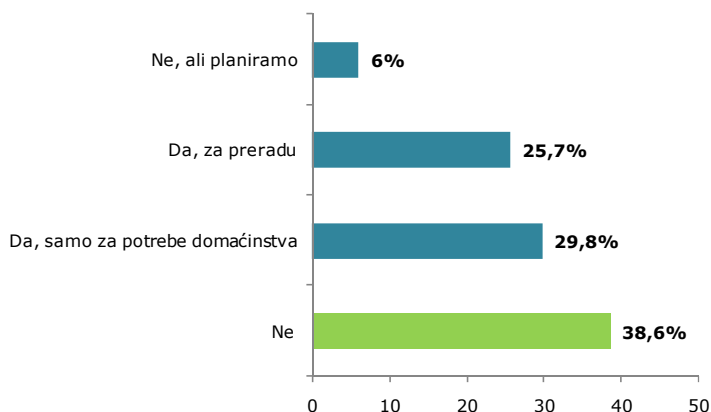
3.1.3. Sakupljači i otkupljivači NDŠP

Napomena: Ovaj dio analize baziran je kako na odgovorima 500 ispitanika, tako i odgovorima ostalih članova domaćinstva (1,983).

Da li se domaćinstvo bavi sakupljanjem NDŠP?

Od ukupnog broja domaćinstava u uzorku, 38,6% se ne bavi sakupljanjem NDŠP, dok 29,8% je onih koji se bave sakupljanjem NDŠP za potrebe domaćinstva.

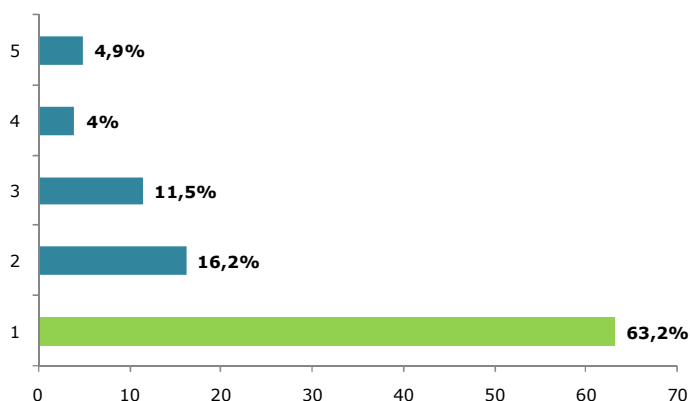
Grafik 18 Da li se domaćinstvo bavi sakupljanjem NDŠP?

Koliko domaćinstvo zavisi od prihoda ostvarenih tim putem?

U odnosu na ukupan broj onih domaćinstava koja su dala odgovor na ovo pitanje, 63,2% smatra da njihovi prihodi ne zavise u velikoj mjeri od prihoda ostvarenih putem prodaje NDŠP, dok budžet 4,9% domaćinstava u potpunosti zavisi od visine i ostvarenja ovih prihoda. Ukoliko to posmatramo na skali od 1 do 5 (gdje je 1 znači 'U potpunosti ne zavisi', a 5 znači 'U potpunosti zavisi') prosjek na osnovu domaćinstava iz uzorka biće 1,7.

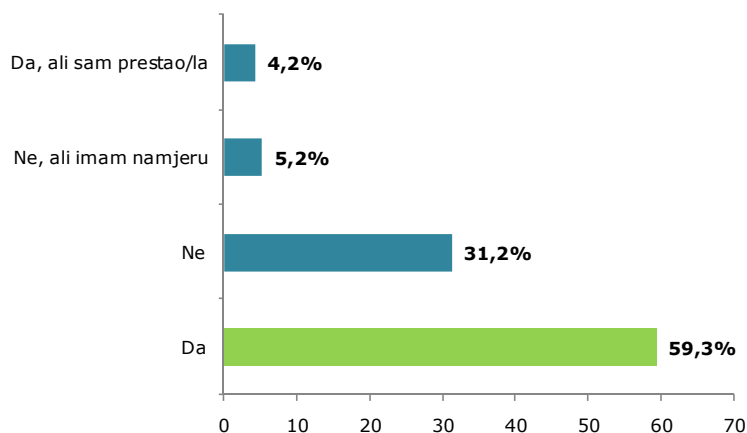
Grafik 19 Koliko domaćinstvo zavisi od prihoda ostvarenih tim putem?

Da li se bavite sakupljanjem NDŠP?

U odnosu na ukupan broj pojedinaca u domaćinstvima iz uzorka, 612 pojedinaca se bavi sakupljanjem NDŠP, što predstavlja 30,8% u odnosu na ukupan broj članova domaćinstva (1,980) u uzorku. Na drugoj strani, ukoliko analiziramo 500 ispitanika-glava porodice, od tog broja 59,3% se bavi sakupljanjem NDŠP, dok 31,2% njih ne sakuplja NDŠP

Grafik 20 Da li Vi (glava porodice) sakupljate NDŠP?

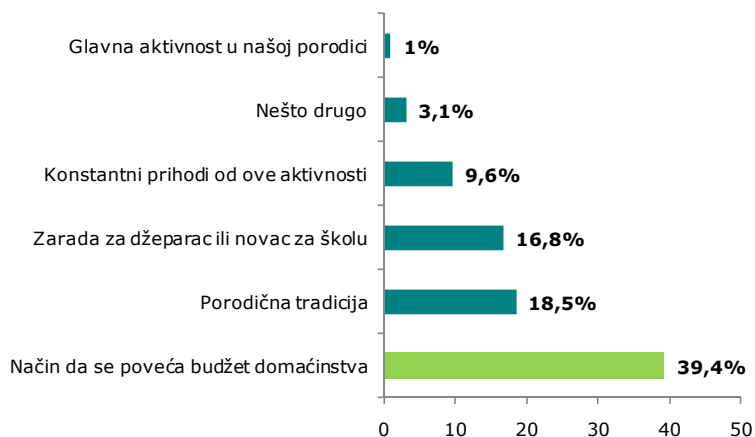
Uloga ispitanika u aktivnostima vezanim za NDŠP

U odnosu na ukupan broj pojedinaca uključenih u sakupljanje NDŠP 93,9% su sakupljači, 4% otkupljivači i 1,6% prerađivači.

Zašto se bavite sakupljanjem NDŠP?

Za 39,4% ispitanika sakupljanje NDŠP predstavlja način da se dopuni budžet domaćinstva. Na drugoj strani, za 18,5% njih sakupljanje NDŠP predstavlja dio porodične tradicije.

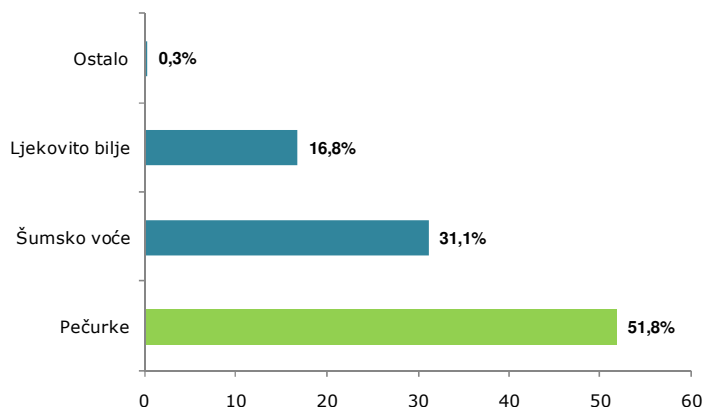
Grafik 21. Zašto se bavite sakupljanjem NDŠP?

Kada sakupljate NDŠP?

Najveći broj ispitanika koji sakupljaju NDŠP ovu aktivnost obavlja u toku ljeta (60,3%), 18% u toku jeseni i 15,2% u toku proljeća. U odnosu na ukupan broj onih koji se bave sakupljanjem NDŠP, 56,9% sakuplja pečurke, 34,2% šumsko voće, a 18,5% ljekovito bilje.

Grafik 22 Koje vrste NDŠP sakupljate?

Koliko dugo se bavite sakupljanjem NDŠP?

Najveći procenat sakupljača ovim poslom se bavi u toku poslenjih tri do deset godina (41,8%); 27,5% je nedavno počelo sa ovim aktivnostima; 17,4% sakupljanjem se počelo baviti u intervalu između poslednjih 10 i 20 godina, a 13,2% sakuplja NDŠP duže od 20 godina.

Gdje prodajete NDŠP koje sakupite?

Ispitanici su na ovo pitanje imali mogućnost davanja više odgovora. U odnosu na ukupan broj sakupljača NDŠP iz uzorka, 45,6% prodaje NDŠP otkupljivačima, 11,9% ne prodaje NDŠP, dok 7,8% prodaje na improvizovanim otkupnim stanicama, dok 2,6% prodaje NDŠP direktno prerađivačima.

Grafik 23 Gdje prodajete NDŠP koje sakupite?

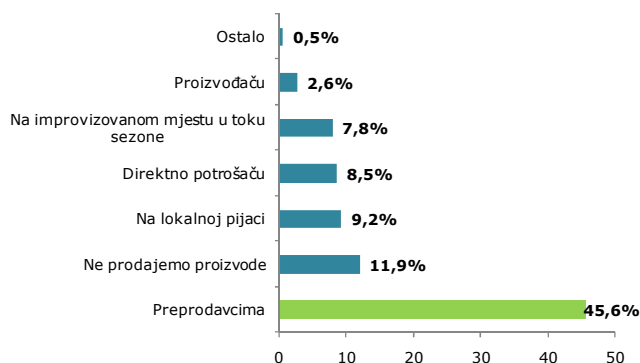

Tabela 7 Koliko ste u prosjeku prodali u 2007 godini (kg)?

	Minimum	Maksimum	Prosjek
Pečurke	30	100	72,8
Šumsko voće	10	100	80
Ljekovito bilje	25	25	25

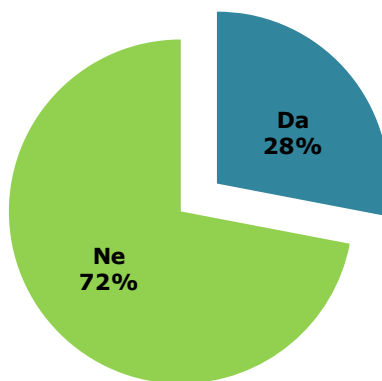
Prosječne količine prodatih pečurki u 2007. godini iznose 72,8kg, šumskog voća 80,0kg dok prosječna količina prodatog ljekovitog bilja u 2007. godini iznosi 25,0kg.

Kako trošite prihode od prodaje NDŠP?

Na ovo pitanje ispitanici su imali mogućnost davanja više odgovora. Od ukupnog broja odgovora, 44,7% ukazuje na to da sakupljači prihode od NDŠP koriste kao dodatak njihovom budžetu, dok 14,8% ispitanika koristi prihode za finansiranje školskih troškova, dok je 12,9% domaćinstava navelo da im ovi prihodi služe kao džeparac.

Da li smatrate prihode od NDŠP kao stabilan izvor prihoda?

Od ukupnog broja sakupljača, 71,8% ne smatra ove izvore prihoda kao održive, dok 28,2% smatra ove izvore kao održive izvore prihoda.

Grafik 24 Da li smatrate da su sredstva dobijena prodajom NDŠP stabilan izvor prihoda?

Samo 3,1% od ukupnog broja sakupljača uzelo je učešća u programima obuke za prikupljanje NDŠP, dok 96,6% sakupljača nikada nije.

Tabela 8 Da li smatrate da je zarada ostvarena po osnovu NDŠP kao stabilan izvor prihoda

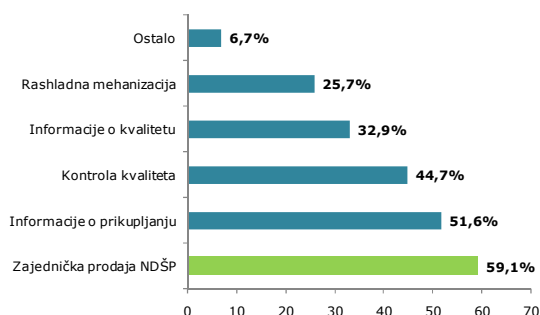
	Ne	Da
Muški rod	76,3%	23,7%
Ženski rod	60,0%	40,0%

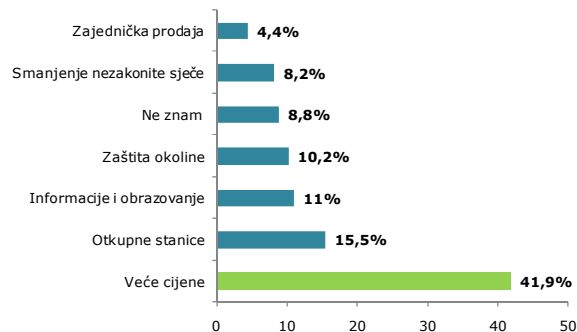
Da li ste član asocijacije sakupljača NDŠP?

Od ukupnog broja sakupljača samo su 1,5% članovi asocijacije sakupljača NDŠP, dok 71,1% nisu članovi asocijacije. Za 25,3% sakupljača iz uzorka asocijacija sakupljača NDŠP ne postoji u ovom regionu.

Grafik 25 Da postoji asocijacija sakupljača NDŠP, koje usluge bi najčešće koristili?

Grafik 26 Šta smatrate da treba učiniti kako bi se sektora NDŠP ubuduće poboljšao?

Od ukupnog broja članova domaćinstva, 88,7% nisu otkupljivači NDŠP, 2,7% članova su uključeni u otkup NDŠP, dok su 0,9% pojedinaca nekada bili otkupljivači, ali su se prestali baviti tom aktivnošću.

Ko je u domaćinstvu uključen kao otkupljivač NDŠP?

Od ukupnog broja članova domaćinstava koja su obuhvaćena uzorkom, samo 1,2% ima direktnu ulogu otkupljivača NDŠP.

Grafik 27 Kome preprodajete ljekovito bilje?

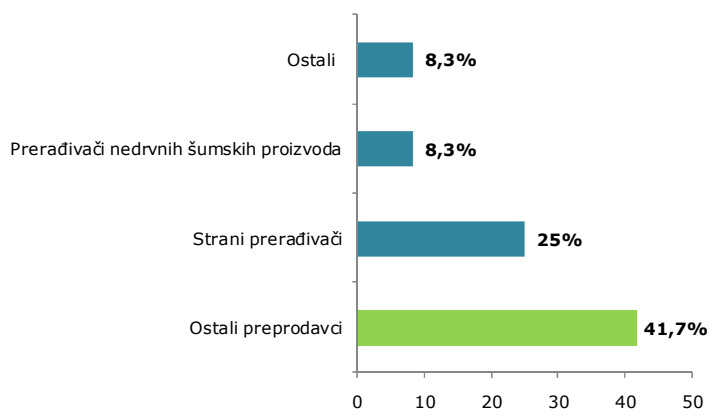

Tabela 9 Koliko ste kg otkupili u 2007 godini?

	Broj otkupljivača	Minimum	Maksimum	Prosjek
Pečurke	15	80	3.000	805,3
Šumsko voće	7	25	4.000	934,2
Ljekovito bilje	6	50	170	103,3
Ostalo	1	500	500	500

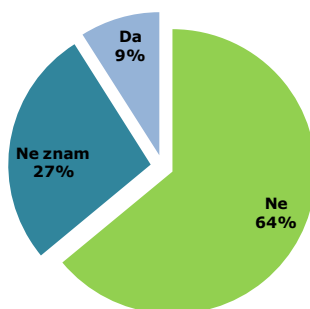
Prosječan iznos pečurki koje su otkupljene u 2007. godini iznosio je 805,3kg. Prosječan iznos otkupljenog šumskog voća iznosio je 934,2kg, dok je taj iznos za ljekovito bilje iznosio 103,3kg.

Prosječna cijena divljih pečurki po kilogramu u 2007. godini, shodno istraživanju, iznosila je 3,9 eur/kg. U istom periodu cijena šumskog voća iznosila je 4 eur/kg, dok je cijena za ljekovito bilje iznosila 8,6 eur/kg.

Tabela 10 Prosječna cijena prodatih NDŠP otkupljivačima (eur)

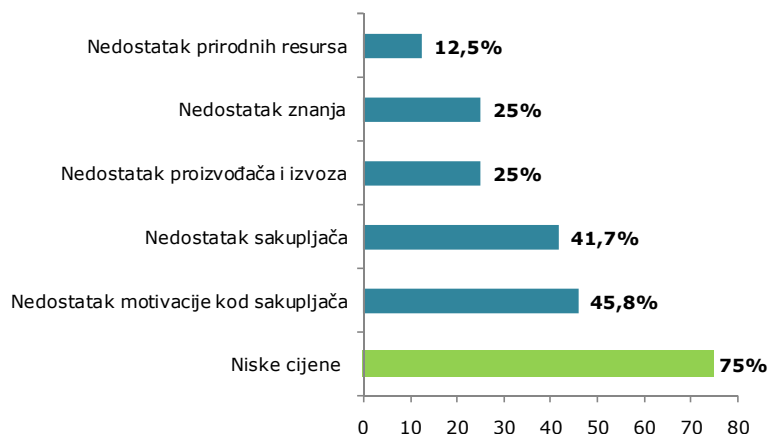
	Minimum	Maksimum	Prosjek
Pečurke	1,7	6	3,9
Šumsko voće	3	7	4
Ljekovito bilje	5	12	8,6

Grafik 28 Da li smatrate da je cijena realna?

Od ukupnog broja otkupljivača, 47,8% je konstatovalo da su cijene ponekad rasle u posljednjih pet godina, dok 39,1% otkupljivača misli da su cijene rasle u posljednjih pet godina.

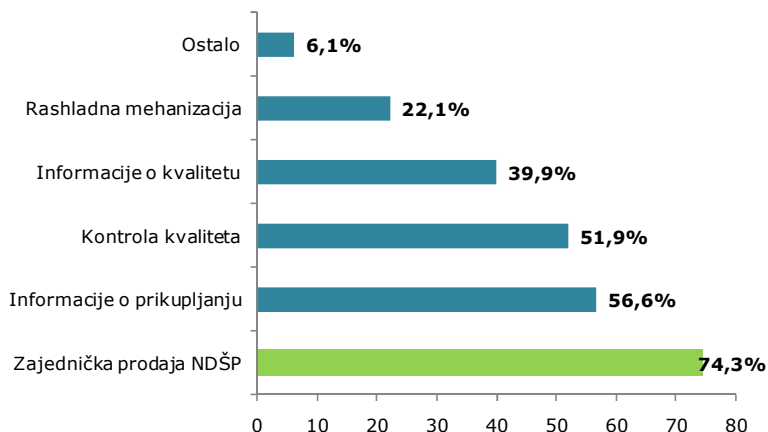
Grafik 29 Koje su osnovne barijere razvoju sektora NDŠP?

Da li ste član sakupljača NDŠP?

Od ukupnog broja ispitanika samo se 0,8% ispitanika izjasnili kao članovi asocijacije sakupljača NDŠP, 70,1% ispitanika nisu članovi asocijacije sakupljača NDŠP. Za 25,9% sakupljača, asocijacija sakupljača NDŠP ne postoji u ovom regionu.

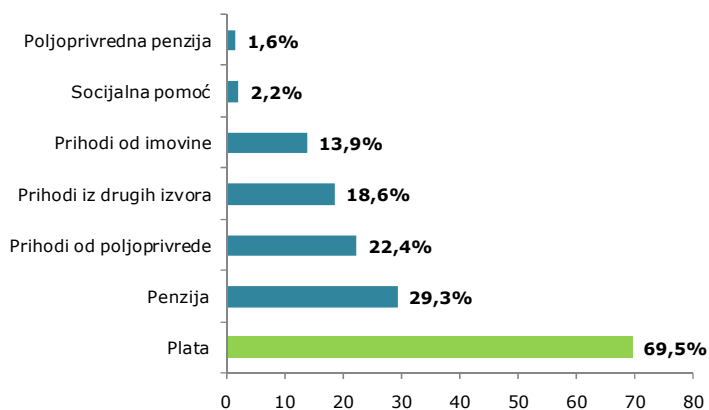
Grafik 30 Da postoji Asocijacija, šta bi Vam u najvećoj mjeri koristilo?

Od ukupnog broja sakupljača, 41,9% smatra da bi veća cijena poboljšala sektor NDŠP, dok 11% smatra da više informacija i treninga obuke bi unaprijedilo ovaj sektor.

3.1.4. Prihodi domaćinstva

Grafik 31 Osnovni izvor prihoda domaćinstva

Prosječni mjesečni prihod za 42,5% domaćinstava je do 300 eura, 37,5% domaćinstava imaju mjesečni prihod između 300 i 600 eura, dok 11,1% ima prihod između 600 i 800 eura.

Prihodi domaćinstva u posljednje tri godine

Prosječni prihodi domaćinstva za 72,5% domaćinstava su uglavnom stabilni. Za 17% domaćinstava prosječni prihodi konstantno opadaju, dok se 10,5% domaćinstava izjasnilo da im prihodi konstantno rastu u prethodne tri godine.

Prosječni prihodi domaćinstva od šumskih proizvoda

Prosječni prihodi domaćinstva od prodaje šumske građe i drva za ogrjev iznose 853,2€, dok od prodaje pečurki ti prihodi iznose 454€. Prosječni godišnji prihodi domaćinstva od šumskog voća iznose 434,6€, dok prosječni mjesečni prihodi od ljekovitog bilja iznose 248,7€ u 2007. godini.

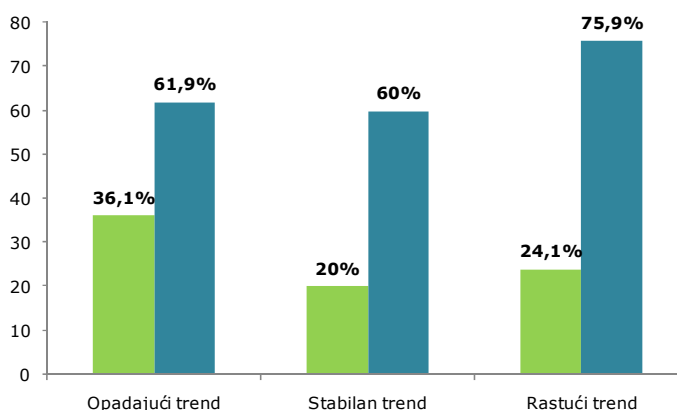
Tabela 11 Prosječni prihodi domaćinstva po osnovu NDŠP

NDŠP	Prosječni prihod domaćinstva (eur)
Šumska građa i drva za ogrjev	853,2
Ljekovito bilje	248,7
Šumsko voće	434,6
Pečurke	454,7

Trendovi u sakupljanju NDŠP u prethodne tri godine

Od ukupnog broja domaćinstava, 48% mišljenja su da je sakupljanje NDŠP u prethodne tri godine konstantno, 18% ima mišljenje da rastu, dok 34% domaćinstava misli da trendovi u sakupljanju NDŠP u prethodne tri godine bilježe pad.

Grafik 32 Trendovi u sakupljanju NDŠP u toku posljednje tri godine

U poređenju sa 48% domaćinstava koji smatraju da su trendovi u sakupljanju NDŠP u prethodne tri godine stabilni, isto važi i za 80% domaćinstava iz rural zone i 20% domaćinstava iz urban zone. Od ukupnog broja domaćinstava koji su mišljenja da trend u sakupljanju NDŠP u posljednje tri godine raste, isto važi i za 24,1% domaćinstva iz ruralne oblasti.

3.2. Kvalitativno istraživanje - Prerađivači i izvoznici NDŠP

3.2.1. Uvod

Institut za Strateške Studije I Projekcije (ISSP) je uradio evaluaciju sektora NDŠP u sjevernom regionu Crne Gore. Upitnik je pripremljen od strane SNV-a i ISSP-a. Intervjui su realizovani sa trinaest NDŠP prerađivača uključenih u ovaj sektor. Intervjui su urađeni sa prerađivačima iz različitih opština sjevernog regiona.

Istraživanje među prerađivačima NDŠP je sprovedeno sa ciljem da se utvrde glavne barijere i šanse u sektoru NDŠP, kao i to da se daju preporuke kako da se promoviše i unaprijedi ovaj sektor u Crnoj Gori. Kvalitativna analiza je osnovana na bazi sastanaka sa glavnim prerađivačima i izvozniciima pečurki, ljekovitog bilja i šumaskog voća u Crnoj Gori.

ISSP je sumirao rezultate koji su dobijeni na održanim interjuima. Finalni rezultati su dati u ovom izvještaju.

3.2.2. Sažetak

Izvori

Cijene divljih pečurki variraju od godine do godine i od sezone do sezone: s proljeća cijena pečurki iznosi 2eur/kg, dok je tokom proljeća cijena mnogo veća 4-5 eur/kg. Cijene variraju sezonski zbog samog kvaliteta pečurki. Naime, pečurke koje su sakupljene s jeseni boljeg su kvaliteta nego one koje su sakupljene u proljeće. U 2008. godini očekuje se veća cijena pečurki zbog povećane tražnje. Cijena bi trebala da bude oko 2,5eur/kg. Cijena pečurki na početku sezone iznosi 2-3eur/kg, dok kasnije poraste na 6-10eur/kg.

Cijene ljekovitog bilja takođe variraju od godine do godine. U 2007 godini one su bile: kleka – 0,7eur/kg i lješnici – 0,5eur/kg do 0,6eur/kg, heljda – 2,5eur/kg, neven – 3,3eur/kg, ehinacea – 3,3eur/kg. Uvijek postoji odstupanje od 15% do 20% od ovih cijena. Glavni razlog za variranje cijena je postojanje dobavljača iz susjednih zemalja koji nude proizvod boljeg kvaliteta ili proizvod sa nižim cijenama. U svakom slučaju, cijene finalnih proizvoda toliko ne variraju. Cijene su standardne i promjena od godine do godine $\pm 10\%$.

Otkupna cijena borovnica iznosi 1,8-2 eur/kg, dok tržišna cijena iznosi 2,5 eur/kg. Otkupna cijena divljih jagoda iznosi 3eur/kg, dok je tržišna cijena 3,5–3,8 eur/kg. Dodatni problem vezan za fluktuaciju cijena je nerazvijeno i nestandardizovano tržište u ovom sektoru.

Cijene zavise od ponude i tražnje. Crna Gora je malo tržište i ako je poredimo sa Istokom (Kina, Rumunija i Bugarska) ili Zapadnom Evropom, ono ne može uticati na cijene NDŠP, pogotovo pečurki. Kina je najveći izvoznik pečurki bez obzira na njihov lošiji kvalitet. Inostrane kompanije iz Italije kupuju pečurke iz Crne Gore, koje imaju odličan kvaliteti i kombinuju ih sa manje kvalitetnim pečurkama iz Kine, i poslije toga ih prodaju na inostrana tržišta.

Prerada

Postoji više načina prerade pečurki: rezanje, kuvanje, sušenje i smrzavanje. U velikoj mjeri pečurke se prerađuju ručno, što predstavlja i tražnju od strane tržišta. Postoje neke mašine za rezanje, cilindar i varjače za kuvanje i sušenje. Neki prerađivači koriste mlinove. Sve ove operacije se obavljaju prije pravljenja finalnog proizvoda, i na ovaj način oni predstavljaju poluproizvode. Za finalne produkte, sve kompanije u Crnoj Gori treba da imaju sertifikovane zamrzivače sa HASAP standardom.

Ljekovito bilje se prerađuje ručno, jer svaka mehanička prerada bi mogla negativno da utiče na njegovu ljekovitu vrijednost. Glavne faze prerade ljekovitog bilja su: sječa, sušenje i pakovanje. Poslije odabira najboljeg ljekovitog bilja, prerađivači peru korjen i zatim ih cijede u kompresorima. Šumsko voće se obično prodaje svježe, bez prerade.

Postoji nekoliko kompanija u Crnoj Gori koji se bave proizvodnjom finalnih NDŠP. Postoji jedna za ljekovito bilje u Mojkovcu, jedna za šumsko voće i pečurke u Bijelom Polju, i jedna u za ljekovito bilje, pečurke i šumsko voće u Rožajama. Kompanija u Bijelom Polju ima velike kapacitete za rafiniranje pečurki, šumskog voća i ljekovitog bilja na industrijskom nivou. Kompletna prerada u kompaniji radi se velikim i modernim mašinama. Proizvodnja pečurki (šampinjoni i shiitake) je zasnovana na metodu odgoja. Šampinjoni se prodaju svježi i kisjeli. Na primer, jedna kompanija iz Rožaja prodaje i esencijalna ulja kao finalne proizvode. Ovi proizvodi se koriste u farmaciji, kozmetičkoj i medicinskoj industriji. Za stvaranje ovih proizvoda koristi se ljekovito bilje. Takođe, oni melju kleku i šumsko voće.

U cjelini uzev, mašine su stare i imaju nizak proizvodni kapacitet. Mašine ne ispunjavaju određeni standard. Neki prerađivači planiraju proširenje kapaciteta, kupovinu potrebnih hladnjača sa HASAP standardom za proizvodnju finalnih proizvoda. Glavni problem je nedostatak finansijskih izvora. Postoji nekoliko preduzetničkih inicijativa u ovoj oblasti. Jedna kompanija je nedavno kupila elektronsku mašinu za čišćenje i prilagođavanje borovnica i ostalog šumskog voća. Ostali prerađivači imaju mišljenje da stare mašine rade isto kao i nove mašine. U stvarnosti nove mašine imaju veće kapacitete. Preokret prerađivača NDŠP je ograničen dostupnim svježim materijalima, koji zavise od klimatskih uslova.

Pakovanje za NDŠP je dizajnirano da očuva kvalitet proizvoda. Pečurke se pakuju u PVC kesama kada se radi o većim količinama proizvoda. Osim kesa, proizvodi se takođe pakuju i u drvenim paketima. Sirove pečurke se pakuju u drvenim i papirnim paketima. Finalni proizvodi se pakuju u metalnim, staklenim i plastičnim pakovanjima (burad, plastični krčazi). Ljekovito bilje se pakuje u malim bocama, buradima i kesama. Šumsko voće je pakovano u aluminijskim pakovanjima, dok se zamrznuto šumsko voće pakuje u kartonskim kutijama.

Destinacija: Kupci NDŠP

Većina proizvoda NDŠP proizvedenih u Crnoj Gori prodaje se inostranim kompanijama. Važno je istaći da se većina polu-proizvoda prodaje u Srbiji. Kompanije koje kupuju polu-proizvode iz Crne Gore, kao što su Interfood iz Čačka i PAMS Company iz Beograda, učestvuju u izvozu pečurki. Polu-proizvodi takođe se izvoze u Italiju i Makedoniju.

Finalni proizvod, uglavnom sokovi i džemovi, često se izvoze u zemlje EU, uključujući Italiju, Njemačku, Austriju, Mađarsku i Francusku. Takođe postoji registrovani izvoz u Kanadi. Proizvođači različitih vrsta melema i ojačivača imunog sistema takođe prodaju svoje proizvode različitim kupcima u inostranstvu. Proizvođači čajeva su uglavnom našli svoje tržište u Crnoj Gori. Većina kupaca NDŠP proizvoda u Crnoj Gori su kompanije iz inostranstva.

Neke kompanije iz Srbije kupuju polu-proizvode i onda ih pakuju i prodaju kao finalne proizvode. Takođe, kupci ovih finalnih proizvoda, kao što su sokovi i džemovi, su strane kompanije i hoteli. Glavni korisnici čajeva se nalaze na domaćem tržištu. Osim stranih kompanija, glavni kupci pečurki su i lokalne picerije.

Barijere	Šanse
• Neregulisano tržište; • Zastarjelost mašina za preradu NDŠP; • Nemogućnost prerađivača da proizvedu finalni proizvod koji je uslovljen nedostatkom sertifikacije i standardizacije mašina; • Izvoz; • Nizak nivo prehrane NDŠP; • Izvoz polu-proizvoda, a ne finalnih proizvoda; • Troškovi dobijanja dozvola; • Nedovoljno korišćenje ljekovitog bilja; • Problemi sa finansijskim resursima; • Slaba konkurentnost; • Nedostatak motivacije za sakupljače NDŠP; • Nekoliko vidova prodaje; • Nedostatak javne edukacije o koristima NDŠP; • Mali kapaciteti.	• Mogućnost stvaranja crnogorskog brenda; • Prednosti u odnosu na druge zemlje koje proizvode NDŠP; • Ovi proizvodi ne trebaju dosta vremena za proizvodnju; • Mogućnost ostvarenja prihoda za sakupljače i prerađivače; • Nevjerovatna prirodna bogastva (šume, biljke, pešurke, voće, ostalo); • Parcijalno razvijanje sjevernog regiona Crne Gore; • Ekspanzija proizvodnje finalnih proizvoda; • Jedinstvenost biljnih vrsta.

Crna Gora ima veliki potencijal za razvoj sektora NDŠP. Trenutni resursi se ne iskorišćavaju u dovoljnoj mjeri i samo tržište je nerazvijeno. Zato se aktivnosti moraju podstaći kako bi razvijale ovaj sektor ubuduće. Stoga bi Vlada Crne Gore trebala ubuduće biti više uključena u ove procese, dok na drugoj strani, postoji potreba za Agro bankama u Crnoj Gori. Dakle postoji veliki potencijal za dalji razvoj sektora NDŠP, ali prethodne barijere moraju biti otklonjene.

Fokus grupa, prerađivači NDŠP

Bijelo Polje, 27 Jun 2008.

27. juna 2008. godine, ISSP je organizovao fokus grupu u Bijelom Polju sa prerađivačima i izvoznici NDŠP. Fokus grupi je prisustvovalo devet predstavnika prerađivača NDŠP koji se bave preradom i izvozom tri tipa proizvoda: ljekovito bilje, pečurke i šumsko voće. Kroz dvočasovnu diskusiju prerađivači su dali važne informacije u vezi sektora, kao i vrlo korisne sugestije za razvoj istog.

Fotografija 1 i 2 Fokus grupa, prerađivači NDŠP u Bijelom Polju

Crna Gora ima samo nekoliko kompanija koje imaju kapacitete da proizvode finalne proizvode od pečurki, ljekovitog bilja i šumskog voća. Ostali prerađivači ih proizvode koristeći staru tehnologiju što ne predstavlja dovoljno kapaciteta. Najznačajniji finalni proizvodi su čaj, a potom i esencijalna ulja, sokovi, kao i sušene ili svježije pečurke. Osnovni problem je što se svi ovi produkti prodaju kao polu-proizvodi.

Pečurke

Većina prerađivača NDŠP se slaže da proizvodnja finalnih proizvoda (pečurki) nije profitabilna, pa se tako koriste primjerom da I klasa pečurki iz sjevernog regiona Crne Gore nije profitabilna ukoliko služi za pravljenje paštete. Većina prerađivača i polu-prerađivača izvoze u Srbiju, BiH i Kosovo. Postoje neki izvoznici za Zapadnu Evropu, ali u vrlo malim količinama. Najznačajnije međunarodno tržište je Srbija. Proizvodi koji su izvezeni iz Crne Gore kasnije se izvoze iz Srbije kao finalni.

Nekoliko prerađivača NDŠP imaju neku vrstu sertifikata. Samo jedan prerađivač pečurki koristi HASAP standarde prilikom proizvodnje i izvoza. Neki prerađivači imaju sertifikat Biotehnološkog Instituta iz Podgorici. Ova činjenica je vrlo bitna u kontekstu integracija u EU. EU predviđa da svi prerađivači posjeduju određene sertifikate. Prerađivači u Crnoj Gori, kako god, ne osjećaju potrebu da izvoz poznaje standard ili da zahtijeva sertifikate. U isto vrijeme, zemlje Zapadne Evrope osnovale su standard da zaštite domaću proizvodnju. Na drugoj strani, ukoliko postoji višak u tražnji za pečurkama, sertifikat ne bi trebao da predstavlja barijeru za slobodan izvoz.

Ljekovito bilje

Na samom početku fokus grupe, učesnici su naglasili važnost ljekovitog bilja u Crnoj Gori. Neki od najbitnijih proizvoda u toj oblasti su: kleka, lješnici, majčina dušica, neven i kopriva. Naglasili su da se veliki dio preprodaje vrši u južnom i centralnom regionu Crne Gore, prije nego u sjevernom regionu. Poslije proglašenja Crnogorske nezavisnosti, Crna Gora je uvela obaveze prilikom izvoza koje su značajno povećale troškove izvoza. Na primjer, izvoznik čaja mora da plati oko 300 eura taksi. Kao rezultat, svaka vrijednost izvoza niža od 2.000 eura nije profitabilna. Rezultat je pad od 50% u prodaji.

Šumsko voće

Učesnici su naveli da je šumsko voće koje bitno za preradu, i to: borovnice, jagode i divlje kruške i jabuke. Na primjer, u Beranama postoje kapaciteti za proizvodnju sirćeta od divlje jabuke i kruške. Osim ovoga, na početku su pripreme za proizvodnju vina od borovnice.

Problemi prerađivača NDŠP:	Preporuke:
• Problemi zbog preprodaje ljekovitog bilja zbog velikih troškova; • Nedostatak znanja o prikupljanju ljekovitog bilja; • Prerađivači ljekovitog bilja nemaju puno mogućnosti za budući razvoj i profit; • Nelegalni preprodavci.	• Seminari i treninzi o važnosti NDŠP; • Organizovanje plantaža ljekovitog bilja; • Bankarski sistem koji bi trebao da podrži ovaj sektor; • Razvijena mreža prerađivača NDŠP i preprodavaca koja može doprinijeti saradnji sa prerađivačima NDŠP iz inostranstva; • Otvaranje destilerija; • Uvođenje cjenovnih standarda.

Poglavlje 4: Pregled osnovnih podataka

Projekat 'Istraživanje sektora NDŠP' se sastoji iz kvalitativne i kvantitativne analize koje uključuju sve subjekte NDŠP sektora koji su uključeni u proizvodni lanac NDŠP. Kvantitativna analiza je sprovedena na uzorku od 500 domaćinstava koja su zadovoljila preduslove kao što su vlasnici privatnih šuma ili uključeni u sakupljanje i preprodaju NDŠP.

Na drugoj strani, kvalitativna analiza je fokusirana na 13 prerađivača i izvoznika NDŠP koji su nezavisno intervjuisani o stanju NDŠP sektora u Crnoj Gori. Ovi subjekti su takođe uzeli učešća na fokus grupi koja je organizovana za potrebe kvalitativnog istraživanja.

4.1. Vlasnici privatnih šuma

- Analizirajući uzorak od 500 domaćinstava, 60% ispitanika su vlasnici privatnih šuma. U poređenju sa prosjekom onih koji su vlasnici privatnih šuma, 60,5% žive u ruralnim djelovima opština sjevernog regiona.
- Većina vlasnika privatnih šuma je ujedno glava domaćinstva, u 85,1% slučajeva.
- Većina vlasnika privatnih šuma (57,2%) posjeduju šumu površine do 5ha i velika većina posjeduje listopadni tip šume.
- 50,5% vlasnika privatnih šuma nema plan upravljanja šumom.
- Ako se razmatra ukupan broj vlasnika privatnih šuma iz uzorka, 35,7% nikada nije vršilo sječu šume. U slučaju onih koji su vršili sječu šume, većina njih je to radila za potrebe domaćinstva.
- Vlasnici privatnih šuma još uvijek nisu upoznati sa postojanjem zakonodavstva u šumarstvu, pa samim tim 40,3% vlasnika privatnih šuma treba više informacija vezanih za ovu temu.
- Vlasnici privatnih šuma imaju mišljenje da povećanje svijesti i razumijevanja o upravljanja šumama mora biti nadležnost Asocijacije za šumarstvo u budućnosti.

4.2. Sakupljači NDŠP

- Od ukupnog broja domaćinstava (500) 29,8% od njih su sakupljači NDŠP i oni u većini slučajeva rade posao sakupljanja za potrebe domaćinstva.
- Ukoliko razmatramo ukupan broj članova domaćinstva (1.980), od tog broja 30,8% su sakupljači NDŠP.
- Sakupljanje NDŠP ne predstavlja stalne izvore prihoda domaćinstava za 63,2% domaćinstava, dok za 5% domaćinstava prihodi od sakupljanja NDŠP predstavljaju konstantne izvore prihoda.
- Za većinu domaćinstava koji sudjeluju u sakupljanju NDŠP za većinu njih (39,4%) sakupljanje predstavlja dodatak porodičnom budžetu.
- Domaćinstva iz sjeverne regije uglavnom sakupljaju pečurke (51,8%), šumsko voće (31,1%) i ljekovito bilje (16,8%).
- Većina domaćinstava koja sakupljaju NDŠP prodaju ih otkupljivačima (45,6%).
- 97% sakupljača nisu članovi Asocijacije sakupljača NDŠP.
- Najčešće preporuke od strane sakupljača NDŠP u cilju poboljšanja sektora NDŠP baziraju se na tri predloga:
 - ❖ Organizovanje otkupnih stanica;
 - ❖ Više informacija o prikupljanju NDŠP;
 - ❖ Bolja kontrola kvaliteta.

4.3. Otkupljivači NDŠP

- Od ukupnog broja pojedinaca iz uzorka samo 1,2% je označilo sebe kao otkupljivača u sektoru NDŠP. Ukoliko razmatramo ukupan broj domaćinstava iz uzorka u 4% slučajeva glava porodice je otkupljivač NDŠP.
- Većina otkupljivača NDŠP prodaje već sakupljene NDŠP drugim otkupljivačima.
- Otkupljivači nijesu članovi Asocijacije sakupljača NDŠP. Njihova najčešća preporuka za unapređenje sektora NDŠP odnosi se na otvaranje otkupnih stanica.

4.4. Prerađivači i izvoznici NDŠP

Iako Crna Gora ima veliki potencijal za razvoj sektora NDŠP, ovaj sektor još uvijek nije dovoljno razvijen i promovisan. Ukoliko razmotrimo glavne prijetnje sa kojima se susreću prerađivači i izvoznici NDŠP, može se zaključiti da je potrebno nešto uraditi kako bi situacija bila bolja u ovoj oblasti.

Postoji nekoliko kompanija koji proizvode finalne NDŠP. Postoji jedna kompanija za preradu ljekovitog bilja u Mojkovcu, jedna kompanija za preradu šumskog voća i pečurki u Bijelom Polju, jedna u Rožajama za ljekovito bilje, pečurke i šumsko voće. Kompanija u Bijelom Polju ima velike kapacitete za prečišćavanje ljekovitog bilja, šumskog voća i pečurki na industrijskom nivou. Cijeli proces prerade u kompaniji se vrši modernim mašinama.

Zasnovano na informacijama dobijenim od prerađivača NDŠP, sektor NDŠP se sučeljava sa mnogim izazovima:

- *Neregulisano tržište* – To znači da ovaj sektor još uvijek nije prepoznat kao buduća potencijalna šansa za razvoj sjevera. Tržište je još uvijek nerazvijeno.
- *Zatarnjelost tehnologije u procesu prerade NDŠP* – Proizvodnja NDŠP zahtijeva moderne i nove tehnologije, pogotovo u onim slučajevima kada se proizvodi finalni proizvod. Kvalitativno istraživanje je pokazalo da većina prerađivača NDŠP koristi zastarelu tehnologiju prilikom proizvodnje polu-proizvoda NDŠP.
- *Nemogućnost prerađivača da proizvode finalne proizvode zbog nedostatka standardizacije i sertifikacije*– Sertifikacija i nedostatak informacija u vezi sa ovim su glavni problem za prerađivače NDŠP. Ovo je jedan od preduslova za proizvodnju finalnih proizvoda u ovom sektoru. Većina prerađivača i izvoznika NDŠP iz Crne Gore proizvode polu-proizvode i izvoze ih kao takve u druge zemlje gdje oni postaju finalni proizvodi.
- *Problemi sa izvorima finansijskih sredstava* – Jedan od glavnih problema sa kojima su sučeljeni prerađivači NDŠP je nedostatak finansijskih sredstava koji bi pomogli prerađivačima NDŠP da razviju bolje kapacitete u cilju povećanja proizvodnje. Specijalni kreditni ugovori od strane banaka, za male prerađivače NDŠP, sa povoljnim uslovima i kamatnim stopama bi povećali interesovanje za razvoj ovog sektora.

- *Nedostatak motivacije kod sakupljača NDŠP* – Sektor NDŠP je suočen sa nedostatkom motivacije kod sakupljača NDŠP. Oni su ili previše stari da nastave prikupljanje NDŠP ili su nedovoljno plaćeni za taj posao.
- *Nedovoljno otkupnih stanica* – Gotovo svi subjekti u sektoru su NDŠP saglasni u činjenici da bi sektor NDŠP trebao da se suoči sa promjenama ukoliko postoji organizovana prodaja u svim opštinama iz sjevernog regiona. To će olakšati proces za sakupljače, otkupljivače i prerađivače NDŠP.
- *Nedovoljna potrošnja NDŠP u ishrani* – Građani Crne Gore nemaju tradiciju da koriste NDŠP (pogotovo pečurke) u svakodnevnoj ishrani. Nedostatak informacija o hranjivoj vrijenosti, kao i tradicionalna nacionalna kuhinja koja ne uključuje ove proizvode rezultiraju nisku potrošnju NDŠP od strane stanovništva. Više informacija iz ove oblasti bi unaprijedilo postojeću situaciju i promovisalo bi hranjivu vrijednost NDŠP.
- *Nedostatak javne edukacije o koristima NDŠP* – Prerađivači i izvoznici imaju zajednički stav da populacija u Crnoj Gori nije dovoljno informisana u vezi koristi koje NDŠP mogu donijeti crnogorskoj ekonomiji i njenoj populaciji.

4.5. Preporuke istraživanja

Sektor NDŠP prvo treba da bude prepoznat kao profitabilan biznis kroz sve učesnike koji su uključeni u ovaj proces (sakupljači, preprodavci and prerađivači)! Shodno tome, sektor NDŠP u Crnoj Gori ubuduće treba da bude razvijen kao atraktivan i profitabilan za sve subjekte iz proizvodnog lanca NDŠP. Možda jedan od najznačajnijih izazova za podstrek prerađivača NDŠP su finansijski izvori za otpočinjanje biznisa ili unapređenje već postojećih kapaciteta.

Evidentno je da Crna Gora ima velika prirodna bogatstva različitih visoko kvalitetnih NDŠP proizvoda. Shodno tome, sektor NDŠP može biti iskorišćen u svrhe promocije i izvoza prirodnih proizvoda Crne Gore. Iako je sektor NDŠP još uvijek nerazvijen i u otvaranju on predstavlja resurs koji može imati bitan doprinos ekonomskom razvoju sjevernog regiona Crne Gore. Sektor NDŠP ima velike šanse za razvoj, i pomoću njega se može razvijati crnogorski brend za različite proizvode NDŠP. Napori za proizvodnju finalnih proizvoda NDŠP i izvoz istih pod brendom 'Made in Montenegro' mogu dati vrjednosnu podlogu za razvoj crnogorske ekonomije i razvoj sjeverne regije. Crna Gora ima ogromne prirodne resurse visoko kvalitetnih pečurki, šumskog voća kao i ljekovitog bilja jedinstvenog za područje Crne Gore.

Za ovaj proces prerađivači NDŠP treba da budu upoznati sa implementacijom HASAP standarda. Još jedan faktor koji je direktno povezan sa procesom je obrazovanje. Bolje poznavanje u vezi upravljanja šumama od strane vlasnika privatnih šuma ili bolje znanje o sakupljanju i proizvodnji NDŠP trebalo bi pozitivno da utiče na sve učesnike u vrjednosnom lancu. Nedostatak informacija i znanja na svim nivoima u okruženju o vlasnicima privatnih šuma ili NDŠP još uvijek je evidentno i budući koraci koraci u rješavanju ovih problema treba da uzmu i ovaj problem u razmatranje. Seminari i treninzi vezani za planove upravljanja šumama, sakupljanje i preprodaju NDŠP su veoma značajni za budući razvoj ovog sektora. Učesnici u ovom procesu trebali bi razviti i ojačati mrežu vlasnika privatnih šuma, sakupljača i prerađivača NDŠP u budućnosti.

Sa druge strane, Vladina tijela treba da obezbijede pravni i institucionalni okvir koji bi trebao da bude osnov za razvoj ovog sektora. To bi trebalo da obezbijedi zakonski okvir za buduće konkurentno i otvoreno tržište za različite subjekte u ovom sektoru. Standardizacija u svim segmentima trebala bi da bude početna tačka za budući razvoj ovog sektora.

ANEKS I

Tabelarni prikaz rezultata istraživanja

Opština/ukrštanje

Opština	Urban	Rural
Kolasin	38,5%	61,5%
Plav	23,3%	76,7%
Andrijeвица	26,3%	73,7%
Rozaje	21,6%	78,4%
Mojkovac	16,7%	83,3%
Berane	30,9%	69,1%
Pljevlja	26,3%	73,7%
Bijelo Polje	29,0%	71,0%
Zabljak		100,0%

Godine starosti

	Frekvencija	Procentat	Validni Procentat
Do 18	1	0,2	0,2
Od 19 do 25	11	2,2	2,2
Od 26 do 35	64	12,6	12,7
Od 36 do 45	130	25,7	25,7
Od 46 do 55	139	27,5	27,5
Od 56 do 65	95	18,8	18,8
Iznad 66	65	12,8	12,9
Ukupno	505	99,8	100,0

Pol

	Frekvencija	Procentat	Validni Procentat
Muškarci	450	88,9	89,1
Žene	55	10,9	10,9
Ukupno	505	99,8	100,0

Pol/ukrštanje

		Muškarci	Žene
Urban/Rural	Urban	82,4%	17,6%
	Rural	92,0%	8,0%
Opština	Kolasin	92,3%	7,7%
	Plav	97,1%	2,9%
	Andrijeвица	100,0%	
	Rozaje	88,9%	11,1%
	Mojkovac	95,8%	4,2%
	Berane	78,7%	21,3%
	Pljevlja	88,3%	11,7%
	Bijelo Polje	90,3%	9,7%
	Zabljak	94,7%	5,3%
Godine starosti	Do to 18	100,0%	
	Od 19 do 25	81,8%	18,2%
	Od 26 do 35	92,2%	7,8%
	Od 36 do 45	88,5%	11,5%
	Od 46 do 55	89,9%	10,1%
	Od 56 do 65	89,5%	10,5%
	Iznad 66	86,2%	13,8%

Stepen obrazovanja

	Frekvencija	Procentat	Validni Porcentat
Trenutno pohađam osnovnu školu	2	0,4	0,4
Trenutno pohađam fakultet	11	2,2	2,2
Osnovna škola	76	15,0	15,3
Srednja škola - 3 godine	126	24,9	25,4
Srednja škola - 4 godine	183	36,2	36,9
Viša škola	38	7,5	7,7
Fakultet	58	11,5	11,7
Magistar	1	0,2	0,2
Doktor nauka	1	0,2	0,2
Ukupno	496	98,0	100,0

Stepen obrazovanja/ukrštanje

		Trenutn o pohađa m osnovnu školu	Trenutn o pohađa m fakultet	Osnovn a škola	Srednj a škola - 3 godine	Srednj a škola - 4 godine	Viša škola	Fakulte t	Magista r	Dokto r nauka
Urban/Rural	Urban		4,6%	6,9%	16,9%	42,3%	8,5%	20,8%		
	Rural	0,6%	1,5%	17,2%	29,2%	34,3%	7,8%	8,7%	0,3%	0,3%
Opština	Kolasin		2,6%	12,8%	7,7%	38,5%	15,4%	23,1%		
	Plav			2,9%	14,3%	25,7%	22,9%	34,3%		
	Andrijević					31,6%	31,6%	36,8%		
	Rozaje	2,7%	5,4%	10,8%	29,7%	27,0%	8,1%	13,5%	2,7%	
	Mojkovac			21,7%	43,5%	30,4%	4,3%			
	Berane	1,1%		4,3%	25,5%	48,9%	7,4%	12,8%		
	Pljevlja			26,7%	30,7%	41,3%	1,3%			
	Bijelo Polje		5,7%	20,5%	33,6%	31,1%	3,3%	5,7%		
Godine starosti	Zabljak			42,1%	10,5%	47,4%				
	Do 18					100,0%				
	Od 19 do 25		45,5%		9,1%	27,3%	18,2%			
	Od 26 do 35	1,6%		4,8%	17,5%	55,6%	9,5%	11,1%		
	Od 36 do 45			4,7%	31,0%	42,6%	7,0%	14,7%		
	Od 46 do 55		1,5%	5,9%	25,0%	41,9%	9,6%	14,7%	0,7%	0,7%
	Od 56 do 65	1,1%	3,2%	24,5%	29,8%	25,5%	6,4%	9,6%		
	Iznad 66		1,6%	58,1%	19,4%	12,9%	3,2%	4,8%		

Zanimanje ispitanika

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Poljoprivreda, šumarstvo i lov	145	28,7	30,9
Ribarstvo	1	0,2	0,2
Vađenje rude i kamena	3	0,6	0,6
Električna energija, gas i vodosnabdijevanje	15	3,0	3,2
Građevinarstvo	25	4,9	5,3
Veleprodaja i maloprodaja	22	4,3	4,7
Hoteli i restorani	12	2,4	2,6
Transport, skladištenje i veze	19	3,8	4,1
Finansijsko posredovanje	4	0,8	0,9
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	5	1,0	1,1
Državna uprava i socijalno osiguranje	39	7,7	8,3
Obrazovanje	24	4,7	5,1
Zdravstvo i socijalni rad	15	3,0	3,2
Ostale komunalne, društvene i lične usluge	36	7,1	7,7
Domaćinstva sa zaposlenim članovima	5	1,0	1,1
Posebne teritorijalne organizacije i tijela	98	19,4	20,9
Ostalo	1	0,2	0,2
Ukupno	469	92,7	100,0

Zanimanje ispitanika/ukrštanje

		Poljoprivreda, šumarstvo i lov	Električna energija, gas i vodosnabdijevanje	Građevinarstvo	Transport, skladištenje i veze	Državna uprava i socijalno osiguranje	Obrazovanje	Posebne teritorijalne organizacije i tijela
Urban/rural	Urban	12,6%	5,0%	8,4%	7,6%	9,2%	8,4%	25,2%
	Rural	36,0%	2,9%	4,5%	2,9%	7,0%	4,1%	19,4%
Opština	Kolasin	13,2%	15,8%	2,6%		5,3%	5,3%	21,1%
	Plav	28,6%	5,7%	8,6%	5,7%	20,0%	5,7%	
	Andrijevica	15,8%	10,5%	10,5%	5,3%	21,1%	10,5%	
	Rozaje	30,3%		3,0%	6,1%	12,1%	9,1%	15,2%
	Mojkovac	31,8%	4,5%			4,5%	4,5%	45,5%
	Berane	20,7%	1,1%	4,6%	3,4%	2,3%	9,2%	32,2%
	Pljevlja	43,2%		2,7%	4,1%	6,8%		25,7%
	Bijelo Polje	43,0%	2,6%	8,8%	6,1%	8,8%	3,5%	8,8%
	Zabljak	21,1%				5,3%		68,4%
Godine starosti	Do 18							100,0%
	Od 19 do 25					9,1%		
	Od 26 do 35	14,5%	3,2%	11,3%	4,8%	12,9%	1,6%	14,5%
	Od 36 do 45	21,4%	4,0%	6,3%	3,2%	7,9%	7,9%	26,2%
	Od 46 do 55	20,2%	5,4%	5,4%	6,2%	7,8%	6,2%	24,8%
	Od 56 do 65	49,4%	1,2%	3,6%	4,8%	9,6%	6,0%	14,5%
	Iznad 66	73,7%				3,5%		19,3%
Stepen obrazovanja	Trenutno pohađam osnovnu školu			50,0%				
	Trenutno pohađam fakultet	44,4%				11,1%		
	Osnovna škola	64,4%		1,4%	1,4%	1,4%		19,2%
	Srednja škola - 3 godine	44,6%	0,9%	6,3%	3,6%	,9%		22,3%
	Srednja škola - 4 godine	21,6%	2,9%	5,8%	5,8%	8,8%	1,8%	28,1%
	Viša škola	5,6%	5,6%	11,1%	8,3%	16,7%	11,1%	16,7%
	Fakultet	3,4%	12,1%	3,4%	1,7%	24,1%	29,3%	5,2%
	Magistar							100,0%
	Doktor nauka							

Šta je bila Vaša primarna aktivnost u proteklih mjesec dana?

Napomena: mogućnost davanja više odgovora.

	504	99,6%	100%
Zaposlen/pomć oko zarađivanja prihoda	297	58,7%	58,9%
Traženje posla	57	11,3%	11,3%
Domaćica	7	1,4%	1,4%
Penzioner	7	1,4%	1,4%
Ostao/la kod kuće	114	22,5%	22,6%
Bolest/invaliditet	7	1,4%	1,4%
Ostalo	15	3,0%	3,0%

Koji je glavni izvor prihoda domaćinstva?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	795	100%	157,4%
Poljoprivredna penzija	8	1,0%	1,6%
Socijalna pomoć	11	1,3%	2,2%
Prihodi od imovine	70	8,8%	13,9%
Prihodi iz drugih izvora	94	11,8%	18,6%
Prihodi od poljoprivrede	113	14,2%	22,4%
Penzija	148	18,6%	29,3%
Plata	351	44,1%	69,5%

Prosječni mjesečni prihodi domaćinstva

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Više od 1,000 eura	11	0,5	2,2
Od 800 do 1,000 eura	33	1,6	6,7
Od 600 do 800 eura	55	2,7	11,1
Od 300 do 600 eura	186	9,4	37,5
Do 300 eura	211	10,64	42,5
Ukupno	496	25,1	100

Prihodi domaćinstva u toku prethodne tri godine...

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Konstantno rastu	51	2,6	10,5
Uglavnom isti - stabilni	353	17,8	72,5
Konstantno opadaju	83	4,2	17,1
Ukupno	487	24,6	100

Prihodi domaćinstva u toku prethodne tri godine/ukrštanje

		Konstantno rastu	Uglavnom isti - stabilni	Konstantno opadaju
U/R	Urban	9,4%	75,0%	15,6%
	Rural	9,5%	76,8%	13,7%
Opština	Kolasin	21,4%	64,3%	14,3%
	Plav		66,7%	33,3%
	Andrijevica		75,0%	25,0%
	Rozaje	25,0%	66,7%	8,3%
	Mojkovac		100,0%	
	Berane	4,0%	76,0%	20,0%
	Pljevlja	5,6%	83,3%	11,1%
	Bijelo Polje	9,4%	81,3%	9,4%
	Zabljak		62,5%	37,5%
Da li ste vlasnik privatne šume?	Da	7,4%	75,5%	17,0%
	Ne	11,1%	80,0%	8,9%
Da li se Vaše domaćinstvo bavi prikupljanjem NDŠP?	Da, samo za potrebe domaćinstva	6,3%	84,4%	9,4%
	Da, za preradu	5,5%	76,4%	18,2%
	Ne	15,2%	69,6%	15,2%
U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac?	1,00	8,0%	72,0%	20,0%
	2,00		89,5%	10,5%
	3,00	6,7%	86,7%	6,7%
	4,00		100,0%	
	5,00			100,0%
Da li smatrate novac od sakupljanja NDŠP kao stabilan prihod?	Da	10,0%	90,0%	
	Ne		84,2%	15,8%

Prosječni godišnji prihodi domaćinstva od šumskih proizvoda (euro)

	Suma	Minimum	Maksimum	Prosjek
Drva za ogrijev	134	2,0	5,000,0	853,2
Ljekovito bilje	43	0,0	1,000,0	248,7
Šumsko voće	116	20,0	10,000,0	434,6
Pečurke	201	0,0	15,000,0	454,7

Da li ste vlasnik šume?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	298	58,9	60,1
Ne	198	39,1	39,9
Ukupno	496	98,0	100,0

Da li ste vlasnik šume /ukrštanje

		Da	Ne
Urban/Rural	Urban	58,0%	42,0%
	Rural	60,5%	39,5%
Opština	Kolasin	56,8%	43,2%
	Plav	97,1%	2,9%
	Andrijevića	100,0%	
	Rozaje	73,0%	27,0%
	Mojkovac	37,5%	62,5%
	Berane	63,3%	36,7%
	Pljevlja	31,2%	68,8%
	Bijelo Polje	58,1%	41,9%
	Zabljak	100,0%	
Godine starosti	Do 18	100,0%	
	Od 19 do 25	63,6%	36,4%
	Od 26 do 35	66,1%	33,9%
	Od 36 do 45	56,7%	43,3%
	Od 46 do 55	57,8%	42,2%
	Od 56 do 65	61,1%	38,9%
	Preko 66	62,5%	37,5%
Stepen obrazovanja	Trenutno pohađam osnovnu školu	100,0%	
	Trenutno pohađam fakultet	81,8%	18,2%
	Osnovna škola	60,5%	39,5%
	Srednja škola - 3 godine	52,5%	47,5%
	Srednja škola - 4 godine	55,8%	44,2%
	Viša škola	73,0%	27,0%
	Fakultet	75,9%	24,1%
	Magistar	100,0%	
Zanimanje ispitanika	Doktor nauka	100,0%	
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	59,7%	40,3%
	Vađenje rude i kamena	100,0%	
	Električna energija, gas i vodosnadbijevanje	60,0%	40,0%
	Građevinarstvo	80,0%	20,0%
	Veleprodaja i maloprodaja	68,2%	31,8%
	Hoteli i restorani	41,7%	58,3%
	Transport, skladištenje i veze	57,9%	42,1%
	Finansijsko posredovanje	25,0%	75,0%
	Aktivnosti u vezi sa nekretninama	40,0%	60,0%
	Državna uprava i socijalno osiguranje	66,7%	33,3%
	Obrazovanje	70,8%	29,2%
	Zdravstvo i socijalni rad	66,7%	33,3%
	Ostale komunalne, društvene i lične usluge	63,9%	36,1%
	Domaćinstva sa zaposlenim članovima	80,0%	20,0%
	Posebne teritorijalne organizacije i tijela	46,7%	53,3%
	Ostalo		100,0%
Šta je bila Vaša primarna aktivnost u proteklih mjesec dana?	Zaposlen/pomoć oko zarađivanja prihoda	62,7%	37,3%
	Trađenje posla	48,2%	51,8%
	Domaćica	71,4%	28,6%
	Penzioner	33,3%	66,7%
	Ostao/la kod kuće	59,6%	40,4%
	Bolest/invaliditet	42,9%	57,1%
	Ostalo	69,2%	30,8%

Vličina šume/ukrštanje

		Do 5ha	Od 6 do 10ha	Od 11 do 20ha	Od 21 do 50ha	Preko 51ha
Urban/Rural	Urban	55,2%	14,9%	14,9%	13,4%	1,5%
	Rural	57,3%	16,7%	10,4%	12,5%	3,1%
Opština	Kolasin	52,4%	38,1%	9,5%		
	Plav	2,9%	5,9%	41,2%	44,1%	5,9%
	Andrijevisa		5,3%	26,3%	57,9%	10,5%
	Rozaje	76,9%	11,5%	7,7%	3,8%	
	Mojkovac	87,5%		12,5%		
	Berane	79,2%	13,2%	5,7%	1,9%	
	Pljevlja	50,0%	20,0%	5,0%	20,0%	5,0%
	Bijelo Polje	69,4%	24,2%	3,2%	1,6%	1,6%
	Zabljak	100,0%				

Vrsta šume

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Četinarska	83	27,9	27,9
Listopadna	116	38,9	38,9
Oba tipa	99	33,2	33,2
Ukupno	298	100,0	100,0

Vrsta šume/ukrštanje

		Četinarska	Listopadna	Oba tipa
Urban/Rural	Urban	15,8%	35,5%	48,7%
	Rural	26,6%	44,2%	29,1%
Opština	Kolasin	4,8%	28,6%	66,7%
	Plav	23,5%	41,2%	35,3%
	Andrijevisa	15,8%	15,8%	68,4%
	Rozaje	63,0%		37,0%
	Mojkovac	11,1%	88,9%	
	Berane	8,8%	54,4%	36,8%
	Pljevlja	70,8%	8,3%	20,8%
	Bijelo Polje	6,9%	68,1%	25,0%
Površina šume	Zabljak	94,7%		5,3%
	Do 5ha	29,1%	43,7%	27,2%
	Od 6 do 10ha	20,9%	39,5%	39,5%
	Od 11 do 20ha	21,9%	34,4%	43,8%
	Od 21 do 50ha	33,3%	16,7%	50,0%
	Preko 51ha	14,3%	28,6%	57,1%

Ko je vlasnik šume?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Lično ja	252	84,6	85,1
Supruga	4	1,3	1,4
Član porodice	31	10,4	10,5
Ostalo	9	3,0	3,0
Ukupno	296	99,3	100,0

Tip vlasništva nad dokumentima

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Kompletna dokumenta	164	55,0	55,8
Samo ona definisana katastrom	125	41,9	42,5
U procesu smo restitucije	4	1,3	1,4
Nešto drugo	1	0,3	0,3
Ukupno	294	98,7	100,0

Tip vlasništva nad dokumentima/ukrštanje

		Kompletna dokumenta	Samo ona definisana katastrom	U procesu smo restitucije	Nešto drugo
Urban/Rural	Urban	71,1%	27,6%	1,3%	
	Rural	49,2%	48,7%	1,5%	0,5%
Opština	Kolasin	90,5%	9,5%		
	Plav	30,3%	69,7%		
	Andrijeвица	21,1%	73,7%	5,3%	
	Rozaje	66,7%	25,9%	7,4%	
	Mojkovac	88,9%	11,1%		
	Berane	41,1%	55,4%	1,8%	1,8%
	Pljevlja	54,2%	45,8%		
	Bijelo Polje	56,9%	43,1%		
Veličina šume	Zabljak	94,1%	5,9%		
	Do 5ha	63,2%	36,1%	0,6%	
	Od 6 do 10ha	48,8%	48,8%		2,3%
	Od 11 do 20ha	56,3%	43,8%		
	Od 21 do 50ha	37,1%	60,0%	2,9%	
	Preko 51ha	14,3%	71,4%	14,3%	

Kako ste stekli vlasništvo nad šumom?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Nasledstvo	275	92,3	95,2
Kupovina	11	3,7	3,8
Ostalo	3	1,0	1,0
Ukupno	289	97,0	100,0

Kako ste stekli vlasništvo nad šumom/ukrštanje

		Nasledstvo	Kupovina	Ostalo
Urban/Rural	Urban	94,7%	2,6%	2,6%
	Rural	94,7%	4,7%	0,5%
Opština	Kolasin	100,0%		
	Plav	87,5%	12,5%	
	Andrijeвица	94,7%		5,3%
	Rozaje	81,5%	11,1%	7,4%
	Mojkovac	100,0%		
	Berane	100,0%		
	Pljevlja	100,0%		
	Bijelo Polje	95,4%	4,6%	
Veličina šume	Zabljak	100,0%		
	Do 5ha	98,1%	1,3%	0,6%
	Od 6 do 10ha	95,1%	4,9%	
	Od 11 do 20ha	87,1%	6,5%	6,5%
	Od 21 do 50ha	88,6%	11,4%	
	Preko 51ha	100,0%		

Koji je glavni značaj vlasništva nad šumom?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	594	100%	199,3%
Prenos vlasništva nad djecom	197	33,1%	66,1%
Uživanje u prirodi i privatnosti	58	9,7%	19,4%
Dugoročna finansijska investicija	47	7,9%	15,7%
Za lov i ribolov	14	2,3%	4,6%
Za uzgoj šume	38	6,3%	12,7%
Dio mog porodičnog bogatstva	93	15,6%	31,2%
Za prikupljanje NDŠP	22	3,7%	7,3%
Za rekreaciju, lov i ribolov	18	3,0%	6,0%
Za ispašu stoke	30	5,0%	10,0%
Za prikupljanje drva za ogrijev	77	12,9%	25,8%

Koliko često obilazite Vašu šumu?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Nikad	6	2,0	2,0
Mjesešno	81	27,2	27,3
Najmanje četiri puta godišnje	81	27,2	27,3
Najmanje dva puta godišnje	69	23,2	23,2
Godišnje	60	20,1	20,2
Ukupno	297	99,7	100,0

Koliko često obilazite Vašu šumu/ukrštanje

		Nikad	Mjesečno	Najmanje četiri puta godišnje	Najmanje dva puta godišnje	Godišnje
Urban/Rural	Urban	1,3%	18,4%	31,6%	21,1%	27,6%
	Rural	2,5%	28,1%	25,6%	25,1%	18,6%
Opština	Kolasin		14,3%	28,6%	14,3%	42,9%
	Plav	2,9%	11,8%	26,5%	44,1%	14,7%
	Andrijevića		5,3%	47,4%	21,1%	26,3%
	Rozaje		33,3%	37,0%	11,1%	18,5%
	Mojkovac		44,4%	44,4%	11,1%	
	Berane	5,3%	24,6%	29,8%	22,8%	17,5%
	Pljevlja		66,7%	4,2%	12,5%	16,7%
	Bijelo Polje	1,4%	22,2%	25,0%	25,0%	26,4%
	Zabljak	5,6%	33,3%	22,2%	38,9%	
Površina šume	Do 5ha	2,5%	28,7%	28,7%	21,0%	19,1%
	Od 6 do 10ha		32,6%	30,2%	16,3%	20,9%
	Od 11 do 20ha	3,1%	28,1%	21,9%	31,3%	15,6%
	Od 21 do 50ha		11,1%	30,6%	30,6%	27,8%
	Peko 51ha		42,9%	42,9%	14,3%	
Godine starosti	Do 18		100,0%			
	Od 19 do 25		14,3%	14,3%	28,6%	42,9%
	Od 26 do 35	4,9%	22,0%	26,8%	19,5%	26,8%
	Od 36 do 45	2,8%	25,0%	23,6%	29,2%	19,4%
	Od 46 do 55	1,3%	32,5%	22,1%	22,1%	22,1%
	Od 56 do 65	1,7%	27,6%	41,4%	15,5%	13,8%
	Preko 66		25,0%	27,5%	30,0%	17,5%
Stepen obrazovanja	Trenutno pohađam osnovnu školu		50,0%	50,0%		
	Trenutno pohađam fakultet		11,1%	22,2%	33,3%	33,3%
	Osnovna škola		35,6%	22,2%	15,6%	26,7%
	Srednja škola - 3 godine	1,6%	29,7%	32,8%	25,0%	10,9%
	Srednja škola - 4 godine	5,0%	32,7%	16,8%	26,7%	18,8%
	Viša škola		11,1%	44,4%	33,3%	11,1%
	Fakultet		13,6%	38,6%	15,9%	31,8%
	Magistar			100,0%		
	Doctor nauka					100,0%
Zanimanje ispitanika	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2,4%	35,3%	29,4%	22,4%	10,6%
	Vađenje rude i kamena		33,3%		66,7%	
	Električna energija, gas i vodosnabdijevanje			33,3%	44,4%	22,2%
	Građevinarstvo		25,0%	25,0%	15,0%	35,0%
	Veleprodaja i maloprodaja		33,3%	6,7%	26,7%	33,3%
	Hoteli i restorani		20,0%	20,0%	40,0%	20,0%
	Transport, skladištenje i veze		9,1%	36,4%	45,5%	9,1%
	Finansijsko posredovanje					100,0%
	Aktivnosti u vezi sa nekretninama		50,0%			50,0%
	Državna uprava i socijalno osiguranje		19,2%	30,8%	26,9%	23,1%
	Obrazovanje		5,9%	58,8%	11,8%	23,5%
	Zdravstvo i socijalni		10,0%	30,0%	10,0%	50,0%
	Ostale komunalne, društvene i lične usluge	4,3%	34,8%	17,4%	17,4%	26,1%
	Domaćinstva sa zaposlenim članovima			50,0%		50,0%
	Posebne teritorijalne organizacije i	7,0%	25,6%	23,3%	32,6%	11,6%

	tijela					
Šta je bila Vaša primarna aktivnost u proteklih mjesec dana?	Zaposlen/pomoć oko zarađivanja prihoda	2,7%	23,1%	28,0%	23,6%	22,5%
	Trađenje posla		37,0%	25,9%	25,9%	11,1%
	Domaćica			40,0%	20,0%	40,0%
	Penzioner		100,0%			
	Ostao/la kod kuće	1,5%	29,4%	27,9%	22,1%	19,1%
	Bolest/invaliditet		33,3%		66,7%	
	Ostalo		55,6%	22,2%	11,1%	11,1%

Da li prodajete šumske proizvode?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

			Sva domaćinstva	Vlasnici privatne šume
	336	100%	67,2%	112,7%
Da, drva za ogrijev	84	25%	16,8%	28,1%
Da, drvenu građu	48	14,2%	9,6%	16,1%
Da, NDŠP	50	14,8%	10%	16,7%
Da, sve navedeno	4	1,1%	0,8%	1,3%
Ne	150	44,6%	30%	50,3%

Da li imate plan o upravljanju Vašom šumom?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	74	24,8	24,9
Ne, ali to nije problem	150	50,3	50,5
Ne i to je veliki problem	25	8,4	8,4
Ne znam	48	16,1	16,2
Ukupno	297	99,7	100,0

Da li imate plan o upravljanju Vašom šumom /ukrštanje

		Da	Ne, ali to nije problem	Ne i to je veliki problem	Ne znam
Urban/Rural	Urban	14,5%	67,1%	6,6%	11,8%
	Rural	23,2%	48,0%	9,6%	19,2%
Opština	Kolasin	4,8%	42,9%	19,0%	33,3%
	Plav	11,8%	70,6%	8,8%	8,8%
	Andrijevice	5,3%	78,9%	15,8%	
	Rozaje	11,1%	59,3%	14,8%	14,8%
	Mojkovac	66,7%	22,2%		11,1%
	Berane	24,6%	38,6%	1,8%	35,1%
	Pljevlja	66,7%	25,0%	4,2%	4,2%
	Bijelo Polje	5,6%	68,1%	9,7%	16,7%
	Zabljak	94,4%	5,6%		
Površina šume	Do 5ha	26,8%	45,9%	9,6%	17,8%
	Od 6 do 10ha	25,6%	46,5%		27,9%
	Od 11 do 20ha	18,8%	65,6%	15,6%	
	Od 21 do 50ha	25,0%	58,3%	11,1%	5,6%
	Preko 51ha	14,3%	57,1%	14,3%	14,3%
Godine ispitanika	Do 18	100,0%			
	Od 19 do 25	42,9%	42,9%		14,3%
	Od 26 do 35	26,8%	56,1%	9,8%	7,3%
	Od 36 do 45	26,8%	53,5%	11,3%	8,5%
	Od 46 do 55	20,5%	53,8%	7,7%	17,9%
	Od 56 do 65	19,0%	44,8%	10,3%	25,9%
	Preko 66	30,0%	45,0%	2,5%	22,5%

Šta mislite o šumskoj sertifikaciji?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	483	100%	162,1%
Sertifikacija će unaprijediti upravljanje šumama	141	29,1%	47,3%
Sertifikacije će povećati moj profit	51	10,5%	17,1%
Sertifikacija će zadovoljiti potrošače šumskih proizvoda	62	12,8%	20,8%
Sertifikacija će smanjiti potrebu za dodatnom regulativom	63	13,0%	21,1%
Sertifikacija će mi dati saznanja kako na dobar način upravljati šumama	99	20,4%	33,2%
Sertifikacija je potrebna uzgajivačima šuma kako bi osvojili međunarodno tržište	55	11,3%	18,4%
Ostalo	12	2,4%	4,0%

Da li imate iskustva sa šumskom sertifikacijom?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da, imam sertifikat	15	5,0	5,1
Da, imam potrebne informacije	57	19,1	19,3
Ne	211	70,8	71,5
Ne, smatram da nije upotrebljivo	12	4,0	4,1
Ukupno	295	99,0	100,0

Da li imate iskustva sa šumskom sertifikacijom/ukrštanje

		Da, imam sertifikat	Da, imam potrebne informacije	Ne	Ne, smatram da nije upotrebljivo
Urban/Rural	Urban	6,7%	25,3%	68,0%	
	Rural	5,1%	17,3%	71,6%	6,1%
Opština	Kolasin	4,8%		95,2%	
	Plav	6,1%	30,3%	51,5%	12,1%
	Andrijevica		47,4%	47,4%	5,3%
	Rozaje	3,7%	25,9%	59,3%	11,1%
	Mojkovac	11,1%	22,2%	44,4%	22,2%
	Berane	1,8%	12,5%	85,7%	
	Pljevlja	12,5%	41,7%	45,8%	
	Bijelo Polje	1,4%	9,7%	87,5%	1,4%
	Zabljak	11,1%	5,6%	83,3%	
Površina šume	Do 5ha	5,8%	11,5%	79,5%	3,2%
	Od 6 do 10ha		18,6%	79,1%	2,3%
	Od 11 do 20ha	3,1%	40,6%	50,0%	6,3%
	Od 21 do 50ha	8,6%	40,0%	42,9%	8,6%
	Preko 51ha	28,6%	42,9%	28,6%	
Godine starosti	Do 18			100,0%	
	Od 19 do 25			100,0%	
	Od 26 do 35	4,9%	24,4%	63,4%	7,3%
	Od 36 do 45	5,6%	25,4%	64,8%	4,2%
	Od 46 do 55	5,1%	23,1%	69,2%	2,6%
	Od 56 do 65	5,2%	12,1%	77,6%	5,2%
	Preko 66	5,3%	10,5%	81,6%	2,6%
Da li imate plan o upravljanju Vašom šumom	Da	13,7%	27,4%	56,2%	2,7%
	Ne, ali to nije problem	1,4%	18,9%	77,0%	2,7%
	Ne i to je veliki problem	8,0%	36,0%	52,0%	4,0%
	Ne znam			89,6%	10,4%

Koji su razlozi zbog kojih bi trebali sertifikovati Vašu šumu?

Napomena : Mogućnost davanja više odgovora.

	460	100%	154,3%
Ako će pomoći zaštiti životne sredine	151	32,8%	50,6%
Ako će pomoći životinjskom svijetu	44	9,5%	14,7%
Ako će učiniti moju šumu još zdravijom	155	33,6%	52,0%
Ako će moji šumski proizvodi biti prodavani po većoj cijeni	76	16,5%	25,5%
Ako dobijem pristup novim tržištima za plasman šumskih proizvoda	34	7,3%	11,4%

Koliko često vršite sječu šume?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Tokom cijele godine (mjesečno)	3	1,0	1,0
Tokom cijele godine (pet puta godišnje ili manje)	30	10,1	10,1
Sezonski (zimi)	49	16,4	16,5
Sezonski (proljeće)	109	36,6	36,7
Nikad to nismo radili	106	35,6	35,7
Ukupno	297	99,7	100,0

Koliko često vršite sječu šume /ukrštanje

		Tokom cijele godine (mjesečno)	Tokom cijele godine (pet puta godišnje ili manje)	Sezonski (zimi)I	Sezonski (proljeće)	Nikad to nismo radil
Urban/Rural	Urban		9,2%	15,8%	26,3%	48,7%
	Rural	1,5%	10,6%	17,2%	38,9%	31,8%
Opština	Kolasin		4,8%	9,5%		85,7%
	Plav		29,4%	5,9%	35,3%	29,4%
	Andrijevića		21,1%		31,6%	47,4%
	Rozaje	3,7%	11,1%	18,5%	29,6%	37,0%
	Mojkovac			77,8%	22,2%	
	Berane		8,8%	22,8%	33,3%	35,1%
	Pljevlja	4,2%	4,2%	8,3%	66,7%	16,7%
	Bijelo Polje	1,4%	4,2%	18,1%	41,7%	34,7%
Površina šume	Zabljak			16,7%	77,8%	5,6%
	Do 5ha	0,6%	6,4%	22,3%	40,1%	30,6%
	Od 6 do 10ha	2,3%	7,0%	7,0%	34,9%	48,8%
	Od 11 do 20ha		9,4%	12,5%	37,5%	40,6%
	Od 21 do 50ha		27,8%	5,6%	33,3%	33,3%
Godine starosti	Preko 51ha		57,1%		14,3%	28,6%
	Do 18				100,0%	
	Od 19 do 25			28,6%	28,6%	42,9%
	Od 26 do 35		9,8%	19,5%	29,3%	41,5%
	Od 36 do 45	2,8%	8,3%	12,5%	54,2%	22,2%
	Od 46 do 55	1,3%	15,4%	16,7%	28,2%	38,5%
	Od 56 do 65		10,3%	19,0%	19,0%	51,7%
Da li imate plan o upravljanju Vašom šumom?	Preko 66		5,1%	12,8%	56,4%	25,6%
	Da	1,4%	12,3%	17,8%	43,8%	24,7%
	Ne, ali to nije problem	1,3%	8,7%	16,0%	38,7%	35,3%
	Ne i to je veliki problem		8,0%		44,0%	48,0%
	Ne znam		12,5%	22,9%	16,7%	47,9%

Da li dobijate dozvole za sječu šume?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da, bez ikakvih problema	125	41,9	65,1
Teško, ali obavljam sječu	40	13,4	20,8
Skoro nemoguće je dobiti	27	9,1	14,1
Ukupno	192	64,4	100,0

Da li dobijate dozvole za sječu šume /ukrštanje

		Da, bez ikakvih problema	Teško, ali obavljam sječu	Skoro nemoguće je dobiti
Urban/Rural	Urban	59,0%	23,1%	17,9%
	Rural	65,4%	22,1%	12,5%
Opština	Kolasin	100,0%		
	Plav	37,5%	20,8%	41,7%
	Andrijevića		60,0%	40,0%
	Rozaje	38,9%	38,9%	22,2%
	Mojkovac	88,9%	11,1%	
	Berane	81,1%	18,9%	
	Pljevlja	80,0%	10,0%	10,0%
	Bijelo Polje	63,8%	23,4%	12,8%
Površina šume	Zabljak	100,0%		
	Do 5ha	76,4%	18,2%	5,5%
	Od 6 do 10ha	54,5%	27,3%	18,2%
	Od 11 do 20ha	47,4%	26,3%	26,3%
	Od 21 do 50ha	37,5%	20,8%	41,7%
Godine starosti	Preko 51ha	80,0%	20,0%	
	Do 18	100,0%		
	Od 19 do 25	60,0%		40,0%
	Od 26 do 35	70,8%	8,3%	20,8%
	Od 36 do 45	58,9%	30,4%	10,7%
	Od 46 do 55	62,5%	27,1%	10,4%
	Od 56 do 65	64,3%	17,9%	17,9%
Da li imate plan o upravljanju Vašom šumom?	Preko 66	75,9%	10,3%	13,8%
	Da	85,5%	9,1%	5,5%
	Ne, ali to nije problem	55,1%	24,5%	20,4%
	Ne i to je veliki problem	46,2%	38,5%	15,4%

	Ne znam	68,0%	24,0%	8,0%
Koliko često vršite sječu šume?	Tokom cijele godine (mjesečno)	66,7%	33,3%	
	Tokom cijele godine (5 puta godišnje ili manje)	53,3%	30,0%	16,7%
	Sezonski (zimi)	75,5%	16,3%	8,2%
	Sezonski (proljeće)	64,2%	20,2%	15,6%
	Nikad to nismo radili			100,0%

Glavni razlog zbog kojeg obavljate sječu šume

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Prodaja kompanijama	9	3,0	4,8
Prodaja pojedincima	80	26,8	42,3
Za potrebe domaćinstva	100	33,6	52,9
Ukupno	189	63,4	100,0

Glavni razlog zbog kojeg obavljate sječu šume /ukrštanje

		Prodaja kompanijama	Prodaja pojedincima	Za potrebe domaćinstva
Urban/Rural	Urban	10,3%	35,9%	53,8%
	Rural	3,7%	46,3%	50,0%
Opština	Kolasin		66,7%	33,3%
	Plav	13,6%	77,3%	9,1%
	Andrijevića	20,0%	70,0%	10,0%
	Rozaje	5,6%	38,9%	55,6%
	Mojkovac	11,1%	11,1%	77,8%
	Berane	2,7%	51,4%	45,9%
	Pljevlja		50,0%	50,0%
	Bijelo Polje		29,8%	70,2%
	Zabljak			100,0%
Površina šume	Do 5ha	0,9%	31,2%	67,9%
	Od 6 do 10ha		59,1%	40,9%
	Od 11 do 20ha	16,7%	66,7%	16,7%
	Od 21 do 50ha	13,0%	78,3%	8,7%
	Preko 51ha	40,0%	40,0%	20,0%
Godine starosti	Do 18			100,0%
	Od 19 do 25		20,0%	80,0%
	Od 26 do 35	8,7%	39,1%	52,2%
	Od 36 do 45	1,8%	45,5%	52,7%
	Od 46 do 55	10,4%	35,4%	54,2%
	Od 56 do 65	3,6%	50,0%	46,4%
	Preko 66		50,0%	50,0%

Da li imate ugovor sa nekim preduzećem u oblasti drvoprerade?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da, ugovor o dostavljanju	14	4,7	7,5
Ne, prodajem kad imam drva za prodaju	41	13,8	21,9
Ne, ne prodajem preduzećima uopšte	126	42,3	67,4
Ostalo	6	2,0	3,2
Ukupno	187	62,8	100,0

Da li imate ugovor sa nekim preduzećem u oblasti drvoprerađe /ukrštanje

		Da, ugovor o dostavljanju	Ne, prodajem kad imam drva za prodaju	Ne, ne prodajem preduzećima uopšte	Ostalo
Urban/Rural	Urban	13,2%	23,7%	63,2%	
	Rural	6,7%	22,4%	67,9%	3,0%
Opština	Kolasin	33,3%		66,7%	
	Plav	21,7%	56,5%	21,7%	
	Andrijevića	20,0%	50,0%	30,0%	
	Rožaje	11,8%	29,4%	47,1%	11,8%
	Mojkovac		12,5%	87,5%	
	Berane	2,7%	10,8%	83,8%	2,7%
	Pljevlja		25,0%	65,0%	10,0%
	Bijelo Polje		8,9%	88,9%	2,2%
Površina šume	Zabljak		6,3%	93,8%	
	Do 5ha	1,9%	15,9%	77,6%	4,7%
	Od 6 do 10ha	4,8%	9,5%	85,7%	
	Od 11 do 20ha	15,8%	47,4%	36,8%	
	Od 21 do 50ha	25,0%	41,7%	33,3%	
Godine starosti	Preko 51ha	40,0%	40,0%	20,0%	
	Do 18			100,0%	
	Od 19 do 25		25,0%	75,0%	
	Od 26 do 35	16,7%	12,5%	70,8%	
	Od 36 do 45	3,6%	30,4%	64,3%	1,8%
	Od 46 do 55	8,2%	22,4%	67,3%	2,0%
	Od 56 do 65	11,5%	15,4%	61,5%	11,5%
	Preko 66	3,8%	19,2%	73,1%	3,8%
Glavni razlog za sječu šume	Prodaja kompanijama	88,9%		11,1%	
	Prodaja pojedincima	5,1%	39,2%	53,2%	2,5%
	Za potrebe domaćinstva		9,4%	86,5%	4,2%

Koliko ste posjekli i prodali u 2007. godini(prosjek)

 Napomena:Ako je proizvodnja < 100 m³

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjek
Šumska građa (m ³)	65	1,0	100,0	28,06
Drva za ogrjev (m ³)	114	2,0	100,0	29,9

Koliko ste posjekli i prodali u 2007. godini(prosjek)

 Napomena:Ako je proizvodnja > 100 m³

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjek
Šumska građa (m ³)	8	120,0	600,0	277,5
Drva za ogrjev (m ³)	5	200,0	400,0	240,0

Koliko planirate posjeći i prodati u 2008. godini (prosjek)

 Napomena:Ako je ukupna planirana proizvodnja < 100 m³

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjek
Šumska građa (m ³)	52	1,0	100,0	31,3
Drva za ogrjev (m ³)	107	2,0	100,0	28,02

Koliko planirate posjeći i prodati u 2008. godini (prosjek)

 Napomena:Ako je ukupna planirana proizvodnja > 100 m³

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjek
Šumska građa (m ³)	5	200,0	550,0	320,0
Drva za ogrjev (m ³)	4	150,0	450,0	135,4

Koliko su važna drva za ogrjev za Vas?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Vrlo bitna	171	57,4	90,0
Manje važna	13	4,4	6,8
Ni malo važna	6	2,0	3,2
Ukupno	190	63,8	100,0

Koliko su važna drva za ogrjev za Vas /ukrštanje

		Vrlo bitna	Manje važna	Ni malo važna
Urban/Rural	Urban	84,6%	7,7%	7,7%
	Rural	92,5%	6,7%	0,7%
Opština	Kolasin	100,0%		
	Plav	75,0%	20,8%	4,2%
	Andrijeвица	70,0%	20,0%	10,0%
	Rozaje	76,5%	23,5%	
	Mojkovac	100,0%		
	Berane	94,4%	2,8%	2,8%
	Pljevlja	95,0%		5,0%
	Bijelo Polje	100,0%		
	Zabljak	93,8%		6,3%
Površina šume	Do 5ha	93,5%	3,7%	2,8%
	Od 6 do 10ha	100,0%		
	Od 11 do 20ha	85,0%	15,0%	
	Od 21 do 50ha	66,7%	25,0%	8,3%
	Preko 51ha	80,0%		20,0%
Godine starosti	Do 18	100,0%		
	Od 19 do 25	75,0%	25,0%	
	Od 26 do 35	91,7%	8,3%	
	Od 36 do 45	92,9%	5,4%	1,8%
	Od 46 do 55	87,5%	6,3%	6,3%
	Od 56 do 65	85,2%	7,4%	7,4%
	Preko 66	93,1%	6,9%	

Da li smatrate prihod od drva za ogrjev kao stalan prihod domaćinstva?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da, zauvijek	31	10,4	16,3
Da, za sljedećih 10 godina	32	10,7	16,8
Ne, za 10 godina biće manji nego danas	38	12,8	20,0
Ne	89	29,9	46,8
Ukupno	190	63,8	100,0

Da li smatrate prihod od drva za ogrjev kao stalan prihod domaćinstva /ukrštanje

		Da, zauvijek	Da, za sljedećih 10 godina	Ne, za 10 godina biće manji nego danas	Ne
Urban/Rural	Urban	7,7%	28,2%	30,8%	33,3%
	Rural	20,1%	15,7%	17,9%	46,3%
Opština	Kolasin	66,7%			33,3%
	Plav	16,7%	45,8%	33,3%	4,2%
	Andrijeвица	10,0%	50,0%	40,0%	
	Rozaje	5,9%	5,9%	29,4%	58,8%
	Mojkovac	11,1%	22,2%		66,7%
	Berane	13,9%	13,9%	19,4%	52,8%
	Pljevlja	40,0%			60,0%
	Bijelo Polje	17,4%	17,4%	19,6%	45,7%
	Zabljak				100,0%
Površina šume	Do 5ha	14,0%	11,2%	15,9%	58,9%
	Od 6 do 10ha	9,1%	9,1%	22,7%	59,1%
	Od 11 do 20ha	25,0%	30,0%	25,0%	20,0%
	Od 21 do 50ha	29,2%	37,5%	25,0%	8,3%
	Preko 51ha	20,0%	20,0%	60,0%	
Godine starosti	Do 18				100,0%
	Od 19 do 25		50,0%		50,0%
	Od 26 do 35	12,5%	37,5%	25,0%	25,0%
	Od 36 do 45	16,4%	12,7%	20,0%	50,9%
	Od 46 do 55	14,3%	10,2%	26,5%	49,0%
	Od 56 do 65	21,4%	21,4%	17,9%	39,3%
	Preko 66	21,4%	10,7%	10,7%	57,1%
Koliko su važna drva za ogrjev za Vas?	Vrlo bitna	18,3%	17,8%	16,6%	47,3%
	Manje važna		15,4%	46,2%	38,5%
	Ni malo važna			50,0%	50,0%

Da li ste informisani o regulativi u oblasti šumarstva?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da, prilično	82	27,5	27,7
Ne, želim znati ali nemam dovoljno informacija	67	22,5	22,6
Ne, ali želim da znam više	120	40,3	40,5
Ne želim da znam	27	9,1	9,1
Ukupno	296	99,3	100,0

Da li ste informisani o regulativi u oblasti šumarstva /ukrštanje

		Da, prilično	Ne, želim znati ali nemam dovoljno informacija	Ne, ali želim da znam više	Ne želim da znam
Urban/Rural	Urban	27,6%	34,2%	28,9%	9,2%
	Rural	25,4%	18,8%	47,7%	8,1%
Opština	Kolasin	14,3%	33,3%	42,9%	9,5%
	Plav	29,4%	20,6%	32,4%	17,6%
	Andrijevića	15,8%	47,4%	31,6%	5,3%
	Rozaje	50,0%	15,4%	30,8%	3,8%
	Mojkovac	66,7%		33,3%	
	Berane	7,1%	21,4%	62,5%	8,9%
	Pljevlja	16,7%	33,3%	25,0%	25,0%
	Bijelo Polje	19,4%	23,6%	48,6%	8,3%
	Zabljak	89,5%	5,3%	5,3%	
Površina šume	Do 5ha	34,4%	17,2%	40,1%	8,3%
	Od 6 do 10ha	14,0%	30,2%	46,5%	9,3%
	Od 11 do 20ha	25,0%	31,3%	34,4%	9,4%
	Od 21 do 50ha	25,0%	25,0%	38,9%	11,1%
	Preko 51ha	28,6%	42,9%	28,6%	
Godine starosti	Do 18	100,0%			
	Od 19 do 25	28,6%	28,6%	42,9%	
	Od 26 do 35	22,0%	24,4%	48,8%	4,9%
	Od 36 do 45	22,5%	19,7%	52,1%	5,6%
	Od 46 do 55	35,9%	28,2%	30,8%	5,1%
	Od 56 do 65	29,8%	14,0%	42,1%	14,0%
	Preko 66	20,0%	27,5%	30,0%	22,5%

Koje vrste usluga ste do sada dobili od Uprave za šume?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora .

	800	100%	268,4%
Dozvola za sječu	226	28,2%	75,8%
Dokumenta o transportu	184	23,0%	61,7%
Savjeti	192	24,0%	64,4%
Sadni material	179	22,3%	60,0%
Ostalo	19	2,3%	6,3%

Koji od sledećih načina bi Vas najbolje mogao informisati o sektoru šumarstva?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora .

	333	100%	All the households	PFO
Treninzi	29	8,7%	5,7%	9,7%
Seminari	196	58,8%	38,7%	65,7%
Radionice	59	17,7%	11,6%	19,7%
Ostalo	49	14,7%	9,6%	16,4%

Glavni problemi u sektoru šumarstva? Navesti

Glavni problem u sektoru šuma	Frekvencija
Uprava za šume treba da vrši bolju kontrolu šuma	1
Nezakonita sječa u državnim šumama	1
Nedostatak informacija u pogledu upravljanja šumama	1
Nedostatak informacija i eksperata u šumskim površinama	1
Nedostatak znanja	1
Nedostatak šumske prerade i subvencionisanja u toj oblasti	1
Nezakonita sječa	2
Nezakonita sječa	1
Problemi sa dozvolama za sječu šuma	1
Nedostatak znanja i efektivnosti	1
Koncesije	1
Nizak životni standard	1
Nezakonita sječa	1
Neki problemi	1
Infrastruktura	1
Loše upravljanje šumama i problemi sa Upravom za šume	1
Niske cijene šumskih proizvoda	1
Nezakonita sječa	2
Nezakonita sječa	2
Nezakonita sječa	2

Nezakonita sječa	3
Nezakonita sječa	4
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Niske cijene NDŠP-a	1
Problemi sa dozvolama za sječu šuma	1
Loš odnos čovjeka prema šumi	1
Loša politika u oblasti šumarstva	3
Loša politika u Upravi za šume	1
Niska proizvodnja šume	1
Nedostatak informacija	1
Nedostatak informacija, nizak životni standard i nedostatak regulacije	1
Loša politika	1
Loša regulacija	1
Loše zakonodavstvo i nedostatak informacija među stanovništvom	1
Loša regulacija i nezakonita sječa	3
Loša regulacija Uprave za šume	1
Nedostatak tehnologije, nezakonita sječa	1
Nedostatak tržišta	1
Loši šumski putevi	1
Loši šumski putevi	1
Nedostatak ulaganja	1
Nedostatak informacija i bezbjednosti šuma	1
Nedostatak zaposlenih	1
Nedostatak zaposlenih i interesovanja za ovaj sektor	1
Nedostatak interesovanja za ovaj sektor	1
Nema takvih problema	1
Korupcija	1
Nedostatak šumskog menadžmenta	1
Problemi sa dobijanje dozvola za sječu šuma	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Problem sa šumskim menadžmentom	1
Ne znam	3
Nedostatak zakonodavstva	1
Ne znam	4
Ne znam	1
Ne znam	1
Nesposobnost Uprave za šume	1
Nezakonita sječa	1
Nedostatak zaposlenih koji bi kontrolisali sječu šume	1
Nedostatak tehnologije	1
Problem transporta	1
Nedovoljan broj šumara	1
Nedostatak interesovanja za šume	1
Nedostatak informacija	1
Nedostatak kontrole i nezakonita sječa	6
Nedostatak zakonitosti	1
Nedostatak stimulacije za bolji razvoj ovog sektora	1
Nedostatak informacija	1
Nedostatak informacija među stanovništvom	1
Nedostatak interesovanja, zakonodavstva i tehnologije	1
Nedovoljna bezbjednost šuma	1
Nedostatak bezbjednosti šuma	1
Nedostatak bezbjednosti šuma , nezakonita sječa	1
Nedostatak bezbjednosti šuma , loši šumski putevi	1
Nedovoljno nadgledanje šuma	1
Nedostatak znanja o šumama	1
Nezakonita sječa	5
Nedovoljna administracija, loši šumski putevi	1
Problemi sa administracijom, nedostatak motivacije među zaposlenima u ovom sektoru	1
Nedostatak produktivnosti	1
Nedostatak informacija	1
Nedostatak informacija o novom zakonodavstvu	1
Nedostatak informacija o šumarstvu	1
Nedostatak informacija, nezakonita sječa i požari	1
Nedovoljno korišćenje šumskog potencijala	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	2
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa i neplanirana sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa i upotreba šume	1
Nezakonita sječa i uništavanje šume	1
Nezakonita sječa, dugo čekanje za dobijanje dozvole za sječu	2

Nezakonita sječa, loše zakonodavstvo i tehnologija	1
Nezakonita sječa i nedostatak tehnologije	1
Nezakonita sječa i požari	1
Nema problema	1
Nema problema	1
Nema pravilnika u ovom sektoru	2
Nema pravilnika u ovom sektoru	1
Nema problema	1
Nedostatak puteva	1
Nedostatak puteva	1
Nedovoljno promatranje šuma	1
Nezakonita sječa, problem transporta i problemi sa izvozom	1
Nerazvijeno tržište	1
Problemi sa upravljanjem šumama	1
Nedostatak šumskih puteva	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	3
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nedostatak planirane sječe	1
Nedostatak planirane sječe	1
Nedostatak postovanja prirodnih resursa	1
Nedostatak povjerenja među stanovništvom	1
Nedostatak šumskog menadžmenta i nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa i nerazvijeno tržište	1
Nepravilnosti prilikom sječe	1
Nedostatak šumskih puteva	1
Nepravilna upotreba prirodnih resursa	1
Nepravilna upotreba prirodnih resursa	1
Nepravilna upotreba prirodnih resursa	1
Nedostatak oporavljanja šuma	1
Nezakonita sječa i nedostatak šumske bezbjednosti	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	2
Nezakonita sječa i nedostatak znanja u oblasti šumarstva	2
Neplanirana upotreba prirodnih resursa	1
dozvole	1
Nezakonita sječa	1
Nedostatak interesovanja i zakonodavstva	1
Nedostatak interesovanja u ovom sektoru	1
Nezakonita i nekontrolisana sječa	1
Nedostatak bezbjednosti od požara	1
Nedostatak šumske bezbjednosti	1
Nedostatak znanja u pogledu kvaliteta šuma	1
Nedostatak znanja u pogledu upravljanja šumama	1
Niske cijene	1
Niske cijene drva za ogrijev	2
Niske cijene, nezakonita sječa	1
Nema problema	1
Problem sa prodajom proizvoda	1
Problem organizacije	1
Teška procedura za dobijanje dozvola za sječu	1
Problemi sa prodajom I niske cijene NDŠP-a	1
Problemi za dobijanje dozvole za sječu	1
Nema problema	1
Troškovi za dobijanje dozvola za sječu, niske cijene drvne građe	1
Mnogo problema	1
Nezakonita sječa	1
požari	1
Nezakonita sječa, nedostatak kontrole	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Pristup šumama	1
Problem transporta, niski prihodi a mnogo veći rad	1
Permanentni problemi	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa i pustošenje šuma	1
Lokalni putevi	2
Regulacija	1
Restitucija	3
Upravljanje od strane odgovornih tijela	1
Upravljanje od strane odgovornih tijela	2
Upravljanje od strane odgovornih tijela	1
Upravljanje od strane odgovornih tijela	1
Nezakonita sječa	2

Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa i transport	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa i nedostatak kontrole	1
Loš nacionalni plan o šumarstvu	1
Lokalni putevi	1
Niska regeneracija šuma	1
Nedostatak informacija	1
Nedostatak informacija i stimulacije	1
Nedostatak kontrole	1
Nedostatak kontrole	1
Niska prodaja drva za ogrijev	1
Niska bezbjednost šuma	1
Niska bezbjednost i problemi sa lokalnim putevima	2
Niska bezbjednost šuma	6
Lokalni putevi	3
Niska bezbjednost šuma i nezakonita sječa	1
Nedostatak ulaganja u ovaj sektor	1
Spor process restitucije	1
Nedostatak ulaganja u ovaj sektor	1
Nezakonita sječa	1
Sve	1
Sve što je urađeno je pogrešno	1
Tehnički problemi	8
Tehnički problemi	1
Tehnički problemi i zaposleni	1
Tehnički problemi	1
Problemi kako dobiti dozvolu za sješu	4
Nedostatak tržišta	1
Nedostatak tržišta	1
Spor process restitucije	1
Nedostatak sjemena	1
Nedostatak sponzora za vlasnike privatnih šuma	1
Nedostatak tržišta	1
Nedostatak posla	1
Nezakonita sječa	1
Uprava za šume nije upravljala preko šumskog menadžmenta	1
Šumski menadžment je u veoma lošem položaju	1
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	2
Nezakonita sječa	1
Nezakonita sječa	1
Nizak životni standard	1
Vlada Crne Gore nije imala kontrolu nad nezakonitom sječom	1
Upravljanje od strane odgovornih tijela	1
Nedostatak informacija među stanovništvom	1
Zagađivanje	1
zakonodavstvo	1
Nedostatak tehnologije i zakonodavstva	1
Nedostatak šumske bezbjednosti	1
Nedostatak šumske bezbjednosti	1
Ukupno	285

Ko Vam pomaže u rješavanju problema vezanim za šumarstvo?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	320	100%	107,3%
Rodaci i prijatelji	86	26,8%	28,8%
Vlada Crne Gore	10	3,1%	3,3%
Uprava za šume	43	13,4%	14,4%
NVO	6	1,8%	2,0%
Sponzori	0	0%	0%
Neko drugi	1	0,3%	0,3%
Niko	112	35%	37,5%
Nije mi potrebna pomoć	62	19,3%	20,8%

Ko bi trebao da riješi probleme u oblasti šumarstva?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	419	100%	140,6%
Vlada Crne Gore	149	35,5%	50
Uprava za šume	218	52,0%	73,1%
Porodica	10	2,3%	3,3%
NVO	18	4,2%	6,0%
Ne znam	23	5,4%	7,7%
Ostalo	1	0,2%	0,3%

Da li ste član Asocijacije privatnih vlasnika šuma?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	11	3,7	3,7
Ne	227	76,2	76,7
Ne, toga nema u ovom kraju	44	14,8	14,9
Ne znam	14	4,7	4,7
Ukupno	296	99,3	100,0

Koje bi Vam usluge Asocijacija trebala obezbjediti?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	852	100%	168,3%
Davanje dozvola za sječu	163	19,1%	32,2%
Izrada šumskih planova	184	21,5%	36,3%
Zaštita od požara	146	17,1%	28,8%
Nacionalni planovi i strategije	79	9,2%	15,6%
Prodaja šumskih proizvoda	89	10,4%	17,5%
Restitucija	47	5,5%	9,2%
Registracija zemljišta	54	6,3%	10,6%
Trening programi u oblasti upravljanja šumama	67	7,8%	13,2%
Ostalo	23	2,6%	4,5%

Koliko bi platili godišnje za dobijanje ovih usluga?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Manje od 2 eura godišnje	64	12,6	14,4
Od 2 do 5 eura godišnje	92	18,2	20,7
Od 5 do 10 eura godišnje	71	14,0	16,0
Od 10 do 20 eura godišnje	28	5,5	6,3
Preko 20 eura godišnje	30	5,9	6,7
Neko drugi treba to da plati	160	31,6	36,0
Ukupno	445	87,9	100,0

Koliko bi platili godišnje za dobijanje ovih usluga/ukrštanje

		Manje od 2 eura godišnje	Od 2 do 5 eura godišnje	Od 5 do 10 eura godišnje	Od 10 do 20 eura godišnje	Preko 20 eura godišnje	Neko drugi treba to da plati
Urban/Rural	Urban	9,0%	26,1%	16,2%	8,1%	15,3%	25,2%
	Rural	15,4%	17,7%	17,4%	5,7%	4,0%	39,8%
Opština	Kolasin	3,0%	18,2%	18,2%	18,2%	18,2%	24,2%
	Plav	3,0%	24,2%	39,4%	21,2%	12,1%	
	Andrijevice		11,1%	27,8%	22,2%	33,3%	5,6%
	Rozaje	14,3%	34,3%	25,7%	2,9%	2,9%	20,0%
	Mojkovac	16,7%	22,2%	5,6%	5,6%		50,0%
	Berane	10,7%	15,5%	21,4%	3,6%	7,1%	41,7%
	Pljevlja	26,7%	6,7%	6,7%	5,0%	3,3%	51,7%
	Bijelo Polje	20,7%	24,0%	10,7%			44,6%
	Zabljak	5,3%	52,6%	5,3%		5,3%	31,6%
Površina šume	Do 5ha	13,0%	24,0%	16,2%	5,2%	4,5%	37,0%
	Od 6 do 10ha	4,8%	21,4%	16,7%	9,5%	16,7%	31,0%
	Od 11 do 20ha	9,4%	25,0%	34,4%	15,6%	6,3%	9,4%
	Od 21 do 50ha		19,4%	30,6%	22,2%	16,7%	11,1%
	Preko 51ha		16,7%	33,3%		33,3%	16,7%
Da li ste vlasnik šume?	Da	11,0%	22,9%	19,2%	8,6%	8,2%	30,1%
	Ne	20,9%	16,3%	9,8%	2,0%	3,9%	47,1%

Da li se Vaše domaćinstvo bavi prikupljanjem NDŠP?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da, samo za potrebe domaćinstva	315	15,9	29,7
Da, za preradu	272	13,7	25,7
Ne	408	20,6	38,6
Ne, ali planiramo	63	3,2	5,9
Ukupno	1,058	53,4	100

Da li se Vaše domaćinstvo bavi prikupljanjem NDŠP/ukrštanje

		Da, samo za potrebe domaćinstva	Da, za preradu	Ne	Ne, ali planiramo
Urban/Rural	Urban	35,1%	32,4%	29,7%	2,7%
	Rural	19,6%	35,7%	44,6%	
Opština	Kolasin	38,1%	19,0%	42,9%	
	Plav	9,1%	72,7%	18,2%	
	Andrijevice		75,0%	25,0%	
	Rozaje	25,0%	25,0%	50,0%	

	Mojkovac	16,7%	66,7%	16,7%	
	Berane	17,9%	39,3%	39,3%	3,6%
	Pljevlja	31,6%	42,1%	26,3%	
	Bijelo Polje	40,6%	25,0%	34,4%	
	Zabljak		53,8%	46,2%	
Da li ste vlasnik šume?	Da	21,4%	39,8%	37,9%	1,0%
	Ne	25,9%	38,9%	35,2%	
Pol	Muškarci	23,1%	38,1%	38,8%	
	Žene	18,8%	37,5%	37,5%	6,3%

U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Ne previše	280	14,1	63,2
Zavisi nekako	72	3,6	16,3
Zavisi	51	2,6	11,5
Zavisi u velikoj mjeri	18	0,9	4,1
U potpunosti	22	1,1	5,0
Ukupno	443	22,3	100,0

U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac /ukrštanje

		1,0	2,0	3,0	4,0	5,0
Urban/Rural	Urban	57,6%	18,2%	9,1%		15,2%
	Rural	57,9%	19,5%	16,5%	2,3%	3,8%
Opština	Kolasin	55,6%	33,3%	11,1%		
	Plav	36,4%	63,6%			
	Andrijevisa	60,0%	40,0%			
	Rozaje	41,7%	58,3%			
	Mojkovac	80,0%	20,0%			
	Berane	80,0%	6,7%	13,3%		
	Pljevlja	50,0%	14,0%	34,0%	2,0%	
	Bijelo Polje	42,3%	7,7%	25,0%	5,8%	19,2%
	Zabljak	57,1%	42,9%			
Da li ste vlasnik šume?	Da	47,7%	22,0%	19,3%	2,8%	8,3%
	Ne	60,8%	16,5%	20,3%	1,3%	1,3%
Da li se Vaše domaćinstvo bavi prikupljanjem NDŠP?	Da, samo za potrebe domaćinstva	69,7%	21,2%	9,1%		
	Da, za preradu	50,8%	23,0%	21,3%	1,6%	3,3%
	Ne	100,0%				

Sakupljate NDŠP jer je to...

Napomena : Mogućnost davanja više odgovora.

	541	100%	88,4%
Porodična tradicija	113	20,9%	18,5%
Imam konstantne prihode od ove aktivnosti	59	10,9%	9,6%
Način da se poveća budžet domaćinstva	241	44,5%	39,4%
Zarada za dđeparac ili novac za školu	103	19,1%	16,8%
To je glavna aktivnost u našoj porodici	6	1,1%	0,9%
Nešto drugo	19	3,5%	3,1%

U kojem periodu sakupljate NDŠP?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	573	100%	93,6%
Zima	1	0,2%	0,2%
Proljeće	93	16,2%	15,2%
Jesen	110	19,2%	18,0%
Ljeto	369	64,4%	60,3

Koje NDŠP sakupljate Which NTFP do you collect?

	672	100%	109,8%
Pečurke	348	51,8%	56,9%
Šumsko voće	209	31,1%	34,2%
Ljekovito bilje	113	16,8%	18,5%
Ostalo	2	0,3%	0,3%

Od kad ste u poslu sakupljanja NDŠP?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Više od 20 godina	63	3,2	13,2
Između 10 i 20 godina	83	4,2	17,4
Između 3 i 10 godina	199	10,1	41,8
Od skoro	131	6,6	27,5
Ukupno	476	24,0	100

Od kad ste u poslu sakupljanja NDŠP/ukrštanje

	između 3 i 10 godina	između 10 i 20 godina	Više od 20 godina	Od skoro
Do 18				100,0%
Od 19 do 25	66,7%	33,3%		
Od 26 do 35	41,7%	25,0%	25,0%	8,3%
Od 36 do 45	44,4%	19,4%	27,8%	8,3%
Od 46 do 55	43,9%	19,5%	14,6%	22,0%
Od 56 do 65	40,0%	27,5%	17,5%	15,0%
Preko 66	37,5%	25,0%	31,3%	6,3%

Gdje prodajete NDŠP koje sakupite?

Napomena : Mogućnost davanja više odgovora.

	527	100%	86,1%
Ostalo	3	0,6%	0,5%
Prerađivaču	16	3,1%	2,6%
Na improvizovanom mjestu u toku sezone	48	9,1%	7,8%
Direktno potrošaču	52	9,8%	8,5%
Na lokalnoj pijaci	56	10,6%	9,2%
Ne prodajemo proizvode	73	13,8%	11,9%
Preprodavcu	279	52,9%	45,6%

Koliko ste kg prodali u 2007? (average) Napomena: Ako je ukupna prodana količina < 100kg

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjeak
Pečurke	41	30,0	100,0	72,8
Šumsko voće	13	10,0	100,0	80,0
Ljekovito bilje	1	25,0	25,0	25,01

Koliko ste kg prodali u 2007? (in average)

Napomena: Ako je ukupna prodana količina > 100kg

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjeak
Pečurke	24	100,0	500,0	123,1
Šumsko voće	11	150,00	400,0	252,7
Ljekovito bilje	1	500,0	500,0	500,0

Kako trošite novac od NDŠP?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	465	100%	79,2%
To je dodatak budžetu domaćinstva	273	58,7%	44,7%
Koristi se za finansiranje školskih troškova	91	19,6%	14,9%
Kao džeparac	79	16,9%	12,9%
Ostalo	22	4,7%	3,6%

Da li smatrate novac od sakupljanja NDŠP kao stabilan prihod?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	125	6,3	28,2
Ne	319	16,1	71,8
Ukupno	444	22,4	100

Da li smatrate novac od sakupljanja NDŠP kao stabilan prihod / crosstabs

		Da	Ne
Urban/Rural	Urban	25,8%	74,2%
	Rural	26,7%	73,3%
Opština	Kolasin	50,0%	50,0%
	Plav	6,3%	93,8%
	Andrijevice	40,0%	60,0%
	Rozaje	38,5%	61,5%
	Mojkovac	16,7%	83,3%
	Berane	6,7%	93,3%
	Pljevlja	75,0%	25,0%
	Bijelo Polje	10,3%	89,7%
	Zabljak		100,0%
Da li ste vlasnik šume?	Da	22,3%	77,7%
	Ne	30,5%	69,5%
Da li se Vaše domaćinstvo bavi sakupljanjem NDŠP-a?	Da, samo za potrebe domaćinstva	8,7%	91,3%
	Da, za prerađu	16,0%	84,0%
U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac?	1,00	4,9%	95,1%
	2,00	45,2%	54,8%
	3,00	36,7%	63,3%
	4,00	100,0%	

Da li ste bili uključeni u neki program vezan za sakupljanje NDŠP-a?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	14	0,7	3,1
Ne	441	22,3	96,9
Ukupno	455	22,9	100

Da li ste bili uključeni u neki program vezan za sakupljanje NDŠP-a / ukrštanje

		Da	Ne
Urban/Rural	Urban	2,9%	97,1%
	Rural	1,0%	99,0%
Opština	Kolasin		100,0%
	Plav		100,0%
	Andrijevisa		100,0%
	Rozaje		100,0%
	Mojkovac		100,0%
	Berane	6,3%	93,8%
	Pljevlja	5,6%	94,4%
	Bijelo Polje		100,0%
Da li ste vlasnik šume?	Da	1,0%	99,0%
	Ne	1,8%	98,2%
Da li se Vaše domaćinstvo bavi sakupljanjem NDŠP-a?	Da, samo za potrebe domaćinstva	7,7%	92,3%
	Da, za preradu		100,0%
U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac?	1,00	2,3%	97,7%
	2,00		100,0%
	3,00	3,7%	96,3%
	4,00		100,0%

Da li ste član Asocijacije sakupljača nedrvnih šumskih proizvoda?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	13	0,7	1,5
Ne	627	31,6	71,7
Ne, toga nema u ovom kraju	221	11,1	25,3
Ne znam	14	0,7	1,6
Ukupno	875	44,1	100,0

Da postoji Asocijacija, šta bi Vam u najvećoj mjeri koristilo?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	1,348	100%	229,6%
Zajednička prodaja NDŠP-a	361	26,8%	59,1%
Rashladna mehanizacija	157	11,6%	25,7%
Kontrola kvaliteta	273	20,3%	44,7%
Informacije o prikupljanju	315	23,4%	51,6%
Informacije o kvalitetu	201	14,9%	32,9%
Ostalo	41	3,1%	6,7%

Da li se neko od članova domaćinstva bavi otkupom NDŠP?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	29	1,5	2,7
Da, ali sam prestao-la	10	0,5	0,9
Ne	949	47,9	88,7
Ne, ali planiram	82	4,2	7,6
Ukupno	1,070	53,9	100

Kome preprodajete ljekovito bilje?

Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	20	100%	83,3%
Domaćem prerađivaču NDŠP-a	2	10%	8,3%
Stranom prerađivaču NDŠP-a	6	30%	25,0%
Ostali preprodavci	10	50%	41,7%
Ostali	2	10%	8,3%

Koliko ste kg preprodali u 2007?

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjeak
Pečurke	15	80	3,000	805,3
Šumsko voće	7	25	4,000	934,3
Ljekovito bilje	6	50	170	103,3
Ostalo	1	500	500	500

Koja je cijena po kg?

	Broj	Minimum	Maksimum	Prosjeak
Pečurke	13	1,7	6	3,9
Šumsko voće	5	3	7	4
Ljekovito bilje	5	5	12	8,6

Da li mislite da je to realna cijena?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	2	0,1	9,1
Ne	14	0,7	63,6
Ne znam	6	0,3	27,3
Ukupno	22	1,1	100

Da li je ova cijena vremenom rasla u posljednjih pet godina?

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Da	9	0,5	39,11
Ne	2	0,1	8,7
Ponekad	11	0,6	47,8
Nikad	1	0,1	4,3
Ukupno	23	1,2	100

Koji su glavni problemi vezani za NDŠP? Napomena: Mogućnost davanja više odgovora.

	56	100%	233,3%
Nedostatak znanja	6	10,7%	25
Nedostatak sakupljača	10	17,8%	41,6%
Nedostatak treninga vezanih za sakupljanje	2	3,5%	8,3%
Niske cijene	18	32,1%	75
Nedostatak motivacije kod sakupljača	11	19,6%	45,8%
Nedostatak prirodnih resursa	3	5,3%	12,5
Nedostatak prerađivača i izvoza	6	10,7%	25

Sječa i prodaja šumske građe i drva za ogrjev u posljednje tri godine

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Raste	96	4,8	23,9
Konstantna je	256	12,9	63,7
Opada	50	2,5	12,4
Ukupno	402	20,3	100

Sječa i prodaja šumske građe i drva za ogrjev u posljednje tri godine /ukrštanje

		Raste	Konstantna je	Opada
Urban/Rural	Urban	28,0%	68,0%	4,0%
	Rural	21,7%	56,7%	21,7%
Opština	Kolasin	23,1%	76,9%	
	Plav		50,0%	50,0%
	Andrijevića	50,0%		50,0%
	Rozaje	40,0%	50,0%	10,0%
	Mojkovac		100,0%	
	Berane	25,0%	62,5%	12,5%
	Pljevlja	38,9%	50,0%	11,1%
	Bijelo Polje	11,5%	65,4%	23,1%
	Zabljak			100,0%
Da li ste vlasnik šume?	Da	24,1%	62,1%	13,8%
	Ne	25,0%	59,4%	15,6%

Sakupljanje, prodaja i otpuk NDŠP u posljednje tri godine

	Frekvencija	Procenat	Validni Procenat
Raste	79	4,0	18,2
Konstantna je	208	10,5	47,9
Opada	147	7,4	33,9
Ukupno	434	21,9	100,0

Sakupljanje, prodaja i otpuk NDŠP u posljednje tri godine /ukrštanje

		Raste	Konstantna je	Opada
Urban/Rural	Urban	18,2%	51,5%	30,3%
	Rural	13,1%	46,4%	40,5%
Opština	Kolasin	7,7%	53,8%	38,5%
	Plav		58,3%	41,7%
	Andrijevića		25,0%	75,0%
	Rozaje	8,3%	33,3%	58,3%
	Mojkovac		75,0%	25,0%
	Berane	19,0%	52,4%	28,6%
	Pljevlja	26,3%	47,4%	26,3%
	Bijelo Polje	18,8%	37,5%	43,8%
	Zabljak		66,7%	33,3%
Da li ste vlasnik šume?	Da	13,6%	47,7%	38,6%
	Ne	11,6%	53,5%	34,9%
Da li se Vaše domaćinstvo bavi sakupljanjem NDŠP-a?	Da, samo za potrebe domaćinstva	16,1%	29,0%	54,8%
	Da, za preradu	14,8%	64,8%	20,4%
	Ne	10,5%	44,7%	44,7%
	Ne, ali planiram			100,0%
U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac?	1,00	15,7%	54,9%	29,4%
	2,00	5,3%	47,4%	47,4%
	3,00	14,3%	57,1%	28,6%
	4,00	100,0%		
	5,00	100,0%		
Da li smatrate novac od sakupljanja NDŠP kao stabilan prihod?	Da	30,0%	50,0%	20,0%
	Ne		61,1%	38,9%

ANEKS II

UPITNICI

SNV

Netherlands

Development

Organisation

Institute for Strategic Studies and Prognoses

Institut za strateške studije i projekcije

Crnogorskih serdara, Lamela C, I-II, 81000 Podgorica, Crna Gora

Tel/Fax: (00 382 81) 622 226, 634 338, 634 329

e-mail: issp@cg.yu

web site: www.isspm.org

ISTRAŽIVANJE O ŠUMARSTVU I NEDRVNIM ŠUMSKIM PROIZVODIMA

Ime i prezime anketara _____

U/R _____

Datum _____

Opština _____

Naselje _____

Adresa _____

Broj telefona _____

Glava porodice (ime i prezime ispitanika) _____

Broj članova domaćinstva _____

Dio 1. Demografske karakteristike

Napomena: Pitanja od 1 do 5 odgovaraju svi članovi domaćinstva ponaosob.

Br.	Članovi domaćinstva	1 Godine starosti <i>Unijeti godine starosti članova u dolje data polja</i>	2 Pol	3 Stepen obrazovanja	4 Trenutno zanimanje	5 Šta je bila Vaša primarna aktivnost u proteklih mjesec dana?
	Ime članova domaćinstva		1. Muški 2. Ženski	1. Trenutno pohađam osnovnu školu 2. Trenutno pohađam srednju školu 3. Trenutno pohađam fakultet 4. Osnovna škola 5. Srednja škola - 3 godine 6. Srednja škola – 4 godine 7. Viša škola 8. Fakultet 9. Magistar 10. Doktor nauka	1. Poljoprivreda, šumarstvo i lov 2. Ribarstvo 3. Vađenje rude i kamena 4. Proizvodnja i snadbijevanje el.energijom, gasom i vodom 5. Građevinarstvo 6. Veleprodaja i maloprodaja 7. Hoteli i restorani 8. Transport, skladištenje i veze 9. Finansijsko posredovanje 10. Aktivnosti u vezi sa nekretninama 11. Državna uprava i socijalno osiguranje 12. Obrazovanje 13. Zdravstvo i socijalni rad 14. Ostale komunalne, društvene i lične usluge 15. Učenik-student 16. Neke druge organizacije i tijela	1. Zaposlen/pomoć oko zarađivanja prihoda 2. Traženje posla 3. Pohađanje škole 4. Student, učenik 5. Domaćica 6. Penzioner 7. Bolest/invaliditet 8. Ostalo, <i>Navesti</i> _____ _____ _____
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

Dio 2. Vlasnici privatnih šuma

*Napomena: Ovaj dio odgovara ispitanik, glava
domaćinstva.*

6. Da li ste vlasnik šume?

1. Da
2. Ne **Idi na pitanje 32**

7. Kolike površine? _____ ha

8. Vrsta šume čiji ste vlasnik

1. Četinarska
2. Listopadna
3. Oba tipa

9. Ko je u domaćinstvu vlasnik šume?

1. Lično ja
2. Supruga
3. Član porodice
4. Ostalo, navesti _____

10. Vlasništvo nad dokumentima

1. Imamo kompletna dokumenta
2. Samo ona definisana katastrom
3. U procesu smo restitucije
4. Nešto drugo, navesti _____

11. Na koji način ste stekli vlasništvo nad šumom?

1. Nasledstvo
2. Kupovina
3. Ostalo, navesti _____

12. Koji je glavni značaj vlasništva nad šumom?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Prenos vlasništva na djecu
2. Da uživam u prirodi i privatnosti
3. Dugoročna finansijska investicija
4. Za lov i ribolov
5. Za uzgoj šume
6. To je dio mog porodičnog bogatstva
7. Za prikupljanje nedrvenih šumskih proizvoda
8. Za relaksaciju, lov i ribolov
9. Za ispašu stoke
10. Za prikupljanje drva za ogrjev
11. Ostalo, navesti - _____

13. Koliko često obilazite Vašu šumu?

1. Nikad
2. Mjesečno
3. Najmanje četiri puta godišnje
4. Najmanje dva puta godišnje

5. Godišnje

14. Da li prodajete šumske proizvode?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Da, drva za ogrjev
2. Da, drvnu građu
3. Da, nedrvne šumske proizvode
4. Sve navedeno
5. Ništa od navedenog

15. Da li imate plan o upravljanju Vašom šumom?

1. Da
2. Ne, ali to nije veliki problem
3. Ne i to je veliki problem
4. Ne znam

16. Šta mislite o sertifikaciji šume?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Unaprijediće upravljanje šumama
2. Pobojšaće moj profit u odgoju drveća
3. Sertifikacija će zadovoljiti potrošače šumskih proizvoda i time podstaći razvoj šumarstva
4. Sertifikacija će smanjiti potrebu za dodatnom regulativom
5. Sertifikacija će mi dati saznanja kako na dobar način upravljati šumama
6. Sertifikacija je potrebna uzgajivačima šuma kako bi osvojili međunarodno tržište
7. Nešto drugo, navesti _____

17. Da li imate iskustva sa sertifikacijom šume?

1. Da, imam sertifikat **Idi na pitanje 19**
2. Da, imam potrebne informacije ali ne i sertifikat
3. Ne
4. Ne, smatram da nije upotrebljivo

18. Koji su razlozi zbog kojih bi trebali sertifikovati Vašu šumu?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Ako će pomoći zaštititi životne sredine
2. Ako će pomoći životinjskom svijetu
3. Ako će učiniti moju šumu još zdravijom
4. Ako će moji šumski proizvodi biti prodavani po većoj cijeni
5. Ako dobijem pristup novim tržištima za plasman šumskih proizvoda

19. Koliko često vršite sječu šume?

1. Tokom cijele godine (mjesečno)
2. Tokom cijele godine (pet puta godišnje ili manje)
3. Sezonski (zimi)
4. Sezonski (proljeće)
5. Nikad to nismo radili **Idi na pitanje 27**

20. Da li dobijate dozvole za sječu šume?

1. Da, bez ikakvih problema
2. Teško, ali obavljam sječu
3. Skoro nemoguće je dobiti

21. Glavni razlog zbog kojeg obavljate sječu šume

1. Prodaja kompanijama u oblasti drvoprerade
2. Prodaja pojedincima
3. Za potrebe domaćinstva
4. Ostalo, navesti _____

22. Da li imate ugovor sa nekim preduzećem u oblasti drvoprerade?

1. Da, ugovor o dostavljanju šumske građe
2. Ne, prodajem kad imam drva za prodaju
3. Ne, ne prodajem preduzećima uopšte
4. Ostalo, navesti _____

23. Koliko ste posjekli i prodali u 2007. godini?

Napomena: Zaokružiti i unijeti iznos

1. Šumska građa _____ m3
2. Drva za ogrjev _____ m3

24. Koliko planirate posjeći i prodati u 2008. godini?

Napomena: Zaokružiti i unijeti iznos

1. Šumska građa _____ m3
2. Drva za ogrjev _____ m3

25. Koliko su važna drva za ogrjev za domaćinstvo?

1. Vrlo bitna
2. Manje važna
3. Ne toliko važna
4. Ni malo važna

26. Da li smatrate prihod od drva za ogrjev kao stalan prihod domaćinstva?

1. Da, zauvijek
2. Da, za sledećih 10 godina
3. Ne, za 10 godina biće manji nego danas
4. Ne

27. Da li ste informisani o regulativi u oblasti šumarstva?

1. Da, prilično
2. Ne, želim znati ali nemam dovoljno informacija
3. Ne, ali želim da znam više
4. Ne želim da znam

28. Koje vrste usluga ste do sada dobili od Uprave za šume?

Ocijenite uslugu sa 1-3, Zaokružiti i dati ocjenu

	OCJENA
Dozvolu za sječu	
Dokumenta o transportu	
Savjete	
Sadni materijal	
Ostalo, navesti	

29. Koji od sledećih načina bi Vas najbolje mogao informisati o sektoru šumarstva?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Treninzi
2. Seminari
3. Radionice
4. Ostalo, Navesti _____

30. Koji su po Vama glavni problemi u sektoru šumarstva? Navesti

31. Ko Vam pomaže u rješavanju problema vezanim za šumarstvo?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Rođaci i prijatelji
2. Vlada Crne Gore
3. Uprava za šume
4. NVO
5. Sponzori
6. Neko drugi, navesti
7. Niko
8. Nije mi potrebna pomoć

32. Ko bi trebao da riješi probleme u oblasti šumarstva?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Vlada Crne Gore
2. Uprava za šume
3. Porodica
4. NVO
5. Ne znam
6. Ostalo, navesti _____

33. Da li ste član Asocijacije privatnih vlasnika šuma?

1. Da
2. Ne
3. Ne, toga nema u ovom kraju
4. Ne znam

34. Koje bi Vam usluge Asocijacija trebala obezbjediti?

Mogućnost davanja više odgovora

1. Davanje dozvola za sječu
2. Izrada šumskih planova
3. Zaštita od požara
4. Nacionalne planove i strategije
5. Prodaju šumskih proizvoda
6. Restituciju
7. Registraciju zemljišta
8. Trening programe u oblasti upravljanja šumom
9. Drugo, navesti _____

35. Koliko bi platili godišnje za dobijanje ovih usluga?

1. Manje od 2 eura
2. Od 2 do 5 eura
3. Od 5 do 10 eura
4. Od 10 do 20 eura
5. Preko 20 eura
6. Neko drugi treba to da plati

Dio 3. Nedrvni šumski proizvodi (sakupljanje pečurki, šumskog voća i ljekovitog bilja)

3.1. Sakupljači

Napomena: Dio 3.1. odgovaraju, pored glave domaćinstva i svi članovi domaćinstva uključeni u sakupljanje NDŠP.

Br.	36 Da li se Vaše domaćinstvo bavi prikupljanjem NDŠP?	37 U kojoj se mjeri domaćinstvo oslanja na ovaj novac? <i>1- Ne previše 5-U potpunosti</i>	38 Ko sakuplja NDŠP iz domaćinstva? <i>Označiti sa 1 članove koji se bave sakupljanjem</i>	39 Da li se Vi bavite sakupljanjem NDŠP? <i>Pitanje odgovara samo ispitanik-glava porodice</i>	40 Vaša uloga u poslu sa NDŠP? <i>Pitanja od 41 do 50 odgovaraju svi članovi domaćinstva uključeni u NDŠP</i>	41 Sakupljate NDŠP jer je to: <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	42 U kojem periodu sakupljate NDŠP?	43 Koje NDŠP sakupljate? <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>
	1. Da, samo za potrebe domaćinstva 2. Da, za preradu 3. Ne Idi na pitanje 50 4. Ne, ali planiramo Idi na pitanje 50	ocjena		1. Da Idi na pitanje 40 2. Da, ali sam presta/la 3. Ne 4. Ne, ali imam namjeru <i>Ispitanici koji su odgovorili opcije 2,3 ili 4 idu na pitanje 52.</i>	1. Sakupljač 2. Preprodavac 3. Prerađivač 4. Prerađivač i izvoznik	1. Porodična tradicija 2. Imamo konstantne prihode od ove aktivnosti 3. Način da se poveća budžet domaćinstva 4. Zarada za džeparac ili novac za školu 5. Ovo je glavna aktivnost u našoj porodici 6. Nešto drugo, Navesti	1. Ljeto 2. Proljeće 3. Jesen 4. Zima	1. Pečurke 2. Šumsko voće 3. Ljekovito bilje 4. Ostalo, navesti _____ _____
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

Br	44 Od kad ste u poslu sakupljanja NDŠP?	45 NDŠP koje sakupite prodajete... <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	46 Koliko ste kg prodali u 2007? <i>Zaokružiti i unijeti iznos</i>	47 Kako trošite novac od NDŠP? <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	48 Da li smatrate novac od sakupljanja NDŠP kao stabilan prihod?	49 Da li ste bili uključeni u neki program vezan za sakupljanje NDŠP?	50 Da li ste član Asocijacije sakupljača nedravnih šumskih proizvoda?	51 Da postoji Asocijacija, šta bi Vam u najvećoj mjeri koristilo? <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	52 Šta smatrate da bi se moglo uraditi kako bi se pomoglo razvoju sektora nedravnih šumskih proizvoda? <i>Dati zajednički predlog</i>
	1. Više od 20 godina 2. Između 10 i 20 godina 3. Između 3 i 10 godina 4. Između jedne i tri godine 5. Od skoro	1. Direktno potrošaču 2. Na lokalnoj pijaci 3. Na improvizovanom mjestu u toku sezone 4. Preprodavcima 5. Prerađivaču 6. Ne prodajemo 7. Ostalo, navesti	1. Pečurki _____ 2. Šumskog voća _____ 3. Ljekovitog bilja _____ 4. Ostalo, navesti _____ _____	1. To je dodatak budžetu 2. Koristi se za finansiranje školskih troškova 3. Kao džeparac 4. Ostalo, navesti _____ _____	1. Da 2. Ne	1. Da 2. Ne	1. Da 2. Ne 3. Ne, toga nema u ovom kraju 4. Ne znam	1. Zajednička prodaja NDŠP 2. Rashladna mehanizacija 3. Kontrola kvaliteta 4. Informacije o prikupljanju 5. Informacije o kvalitetu 6. Ostalo, navesti _____ _____ _____	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

3.2. Otkupljivači

Napomena: Pitanja, osim glave domaćinstva odgovaraju i oni članovi domaćinstva koji se bave otkupom NDŠP

Br	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
	Da li se neko od članova domaćinstva bavi otkupom NDŠP?	Ko je u domaćinstvu uključen kao preprodavac? <i>Dati ocjenu 1 za svakog člana koji je uključen u preprodaju</i>	Kome preprodajete ljekovito bilje? <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	Koliko ste kg preprodali u 2007?	Koja je cijena po kg u 2007?	Da li mislite da je to realna cijena?	Da li je ova cijena vremenom rasla u posljednjih pet godina?	Koji su glavni problemi vezani za NDŠP? <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	Da li ste član asocijacije sakupljača nedrvenih šumskih proizvoda?	Da postoji Asocijacija, šta bi Vam u najvećoj mjeri koristilo? <i>Mogućnost davanja više odgovora</i>	Šta smatrate da bi se moglo uraditi kako bi se pomoglo razvoju sektora nedrvenih šumskih proizvoda? <i>Dati zajednički predlog</i>
	1. Da Idi na pitanje 54 2. Da, ali sam prestao-la 3. Ne 4. Ne, ali planiram <i>Ispitanici koji su odabrali opcije 2,3 ili 4 idu na pitanje 61.</i>		1. Prerađivaču NDŠP, navesti firmu _____ _____ _____ 2. Stranom prerađivaču, navesti iz koje je zemlje _____ _____ _____ 3. Ostalim preprodavcima 4. Ostalo, navesti _____	1. Pečurki ____ 2. Šumskog voća ____ 3. Ljekovitog bilja ____ 4. Ostalo, navesti i unijeti iznos _____ _____	1. Pečurki ____ 2. Šumskog voća ____ 3. Ljekovitog bilja ____ 4. Ostalo, navesti i unijeti iznos _____ _____	1. Da 2. Ne 3. Ne znam	1. Da 2. Ne 3. Ponekad 4. Nikad	1. Nedostatak znanja 2. Nedostatak sakupljača 3. Nedostatak treninga vezanih za sakupljanje 4. Niske cijene 5. Nedostatak motivacije kod sakupljača 6. Nedostatak prirodnih resursa 7. Nedostatak prerađivača i izvoza 8. Nešto drugo	1. Da 2. Ne 3. Ne, toga nema u ovom kraju 4. Ne znam	1. Zajednička prodaja NDŠP 2. Rashladna mehanizacija 3. Kontrola kvaliteta 4. Informacije o prikupljanju 5. Informacije o kvalitetu 6. Ostalo, navesti _____ _____ _____	
1											

Dio 4 Prihodi domaćinstva

Napomena: Pitanja u dijelu 4. odgovara ispitanik-glava porodice sa suprugom.

Br	64	65	66	67				68	69
	Koji je glavni izvor prihoda domaćinstva? <i>Zaokružiti najviše 3 odgovora</i>	Prosječni mjesečni prihodi domaćinstva	Prihodi domaćinstva u prethodne tri godine...	Prosječni prihodi domaćinstva od šumskih proizvoda <i>Godišnje, u €</i>				Sječa i prodaja šumske građe i drva za ogrjev u posljednje tri godine	Sakupljanje, prodaja i otkup NDŠP u posljednje tri godine
	1. Plata 2. Penzija 3. Poljoprivredna penzija 4. Socijalna pomoć 5. Prihodi od imovine 6. Prihodi od poljoprivrede 7. Prihodi iz drugih izvora	1. Do 300 eura 2. Od 300 do 600 eura 3. Od 600 do 800 eura 4. Od 800 do 1,000 eura 5. Više od 1.000 eura	1. Konstantno rastu 2. Uglavnom isti- stabilni 3. Konstantno opadaju	Šumska građa i drva za ogrjev	Pečurke	Ljekovito bilje	Šumsko voće	1. Raste 2. Konstantna je 3. U padu	1. Raste 2. Konstantna je 3. U padu

HVALA NA VREMENU ODVOJENOM ZA POPUNJAVANJE UPITNIKA.

Upitnik 2 – Kvalitativno istraživanje

I Generalne informacije o sakupljačima i prerađivačima NDŠP

Ime i prezime:

Uloga intervjuisane osobe

Ime kompanije

Godina osnivanja

Kontakt:

Telefon:

Internet adresa:

e-mail:

II Izvori

1. Koje proizvode sakupljate/kupujete?

- Pečurke
- Šumsko voće
- Ljekovito bilje
- Ostalo

2. Porijeklo/selo/opština gdje se prikupljaju NDŠP (ukoliko zna)

3. Vrijednosti koje su proizvedene

- Prošle sezone:
- Maksimum u prošloj sezoni:
- Minimum u prošloj sezoni:

4. Cijene. Cjenovne promjene (u godini, između godina)

5. Ko određuje cijenu?

6. Načini plaćanja

7. Ugovori. [da li je trgovina zasnovana na ugovoru. Koja vrsta. usmeni. pisani...?]

III Prerada

8. Koji tip prerade koristite?
9. Da li je proizvodnja rađena ručno ili mašinski?
10. Skorašnje inovacije
11. Broj zaposlenih (trenutni/sezonski)
12. Kapaciteti za skladištenje
13. Pakovanje
14. Gubici u kvalitetu. Uzroci i posljedice?

IV Destinacija: Potrošači i kupci

15. Koje proizvode prodajete?
16. Destinacija: gdje ih prodajete (klijent, region/zemlja)?
17. Sa kojim potrošačima sarađujete (kompanije, izvoznici, krajnji korisnici...)?
18. Različiti kvalitet za različite potrošače?
19. Ko su ciljni potrošači vaših proizvoda?
20. Prodate količine: a) prošle godine. b) maksimum koji je prodat u nekoj godini c) minimum
21. Jedinice mjere
22. Cijene. Cjenovne fluktuacije
23. Kako je cijena određena?
24. Način plaćanja
25. Ugovori (tipovi ugovora)?
26. Da li ste član neke kooperacije/asocijacije/zadruga? Koje?
27. Koje benefite imate od toga što ste član te kooperacije/asocijacije/zadruga?
28. Sertifikacija i značaj za pojedine učesnike? Razlozi za sertifikaciju

V Izazovi i šanse

- Prijetnje:
- Mogućnosti: